

STICHTING SPORTFONDSEN PENSIOENFONDS

JAARVERSLAG 2019

1 INHOUD

1	INHOUD	2
2	KENGETALLEN EN KERNCIJFERS.....	3
2.1	MEERJARENOVERZICHT VAN KENGETALLEN EN KERNCIJFERS	3
2.2	TOELICHTING OP DOEL EN FUNCTIE MEERJARENOVERZICHT.....	4
3	VERSLAG VAN HET BESTUUR	5
3.1	PROFIEL.....	5
3.2	ORGANISATIE	8
3.3	VERSLAG VAN DE VISITATIECOMMISSIE.....	16
3.4	VERSLAG VAN HET VERANTWOORDINGSORGAAN.....	18
3.5	VERSLAG VAN HET BESTUUR	21
3.6	FINANCIËLE PARAGRAAF	30
3.7	BELEGGINGEN	36
3.8	PENSIOEN	43
3.9	ACTUARIAAT.....	47
3.10	RISICO	50
3.11	TOEKOMSTPARAGRAAF	54
3.12	GEBEURTENIS NA BALANSDATUM	59
4	JAARREKENING	62
4.1	BALANS PER 31 DECEMBER 2019 (NA BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN)	62
4.2	STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2019	64
4.3	BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN.....	65
4.4	KASSTROOMOVERZICHT OVER 2019	66
4.5	TOELICHTING BEHORENDE TOT DE JAARREKENING 2019	67
4.5.1	INLEIDING.....	67
4.5.2	OVEREENSTEMMINGSVERKLARING.....	67
4.5.3	TOELICHTINGEN.....	67
4.5.4	GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING EN RESULTAATBEPALING.....	68
4.5.5	TOELICHTING OP DE BALANS.....	73
4.5.6	RISICOBEBEER EN DERIVATEN	81
4.5.7	NIET IN BALANS OPGENOMEN VORDERINGEN EN VERPLICHTINGEN	90
4.5.8	VERBONDEN PARTIJEN	91
4.5.9	TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN.....	92
4.5.10	BELASTINGEN.....	98
4.5.11	STATUTAIRE REGELING OMTRENT DE BESTEMMING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN	98
4.5.12	VERWACHTE WIJZIGINGEN IN HET KOMEND JAAR.....	98
4.5.13	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	99
5	OVERIGE GEGEVENS	100
5.1	ACTUARIËLE VERKLARING	100
5.2	CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	103
6	AFKORTINGENLIJST	109

2 KENGETALLEN EN KERNCIJFERS

2.1 Meerjarenoverzicht van kengetallen en kerncijfers

	2019	2018	2017	2016	2015
Deelnemers					
Deelnemers	1.836	1.755	1.772	1.712	1.771
Arbeidsongeschikten	57	49	56	54	49
Gewezen deelnemers	3.687	3.702	3.862	3.749	3.657
Pensioengerechtigden	<u>1.182</u>	<u>1.134</u>	<u>1.103</u>	<u>1.069</u>	<u>1.021</u>
Totaal aantal deelnemers	6.762	6.640	6.793	6.584	6.498
Ouderdomspensioen	966	930	894	856	825
Nabestaanden- en wezenpensioen	<u>216</u>	<u>204</u>	<u>209</u>	<u>213</u>	<u>196</u>
Totaal pensioengerechtigden	1.182	1.134	1.103	1.069	1.021
Pensioenuitvoering * € 1.000					
Feitelijke premie ¹	5.310	5.170	5.018	4.950	5.154
Kostendekkende premie	8.206	7.816	8.005	7.401	7.669
Gedempte premie	4.603	4.512	4.672	4.931	5.116
Pensioenuitvoeringskosten ²	701	689	680	715	1.021
Uitvoeringskosten per deelnemer ³	228	235	232	252	359
Ouderdomspensioen	5.556	5.269	5.200	5.042	4.794
Wezenpensioen/afkopen	118	374	128	82	55
Nabestaandenpensioen	<u>954</u>	<u>896</u>	<u>886</u>	<u>847</u>	<u>816</u>
Totaal pensioenuitkeringen	6.628	6.539	6.214	5.971	5.665
Saldo overdracht van rechten	670	595	6	30	7
Vermogen en solvabiliteit * € 1.000					
Eigen vermogen	76.339	67.578	76.220	62.841	47.251
Technische voorzieningen	288.778	247.391	240.258	246.019	227.964
waarvan herverzekerd	236.823	215.253	216.661	228.105	216.214
waarvan in eigen beheer	51.955	32.138	23.597	17.914	11.750
Minimaal vereist eigen vermogen ⁴	10.588	9.177	8.792	8.941	8.263
Vereist eigen vermogen ⁴	11.940	7.262	5.639	5.806	4.637
Beleidsdekkingsgraad (in %) ⁴	124,1	130,6	127,6	121,3	118,4
Dekkingsgraad (in %) ⁴	126,4	127,3	131,7	125,5	120,7
Vereiste dekkingsgraad (in %) ⁴	104,1	102,9	102,3	102,4	102,0
Reële dekkingsgraad (in %)	100,1	105,9	103,2	98,3	96,5

¹ Zie voor een toelichting op de feitelijke, gedempte en kostendekkende premie paragraaf 3.9.

² Vanaf verslagjaar 2016 zijn de kosten gerelateerd aan het vermogensbeheer afgesplitst.

³ Het aantal deelnemers is hierbij de som van de actieve en gepensioneerde deelnemers overeenkomstig de aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie. Het bedrag is niet in duizend euro's.

⁴ Volgens definitie nFTK. Dekkingsgraad is het quotiënt van pensioenvermogen en voorziening pensioenverplichtingen.

	2019	2018	2017	2016	2015
Toeslagverlening					
Toeslag actieven/ao-ers (in %) ⁵	2,10	1,17	1,43	1,05	2,00
Toeslag pensioenger./slapers (in %) ⁵	2,10	1,17	0,24	0,26	2,00
Beleggingsportefeuille * € 1.000					
<i>Totaal</i>					
Herverzekering techn. voorzieningen	236.823	215.253	216.661	228.105	216.214
Beleggingen voor risico fonds	<u>120.934</u>	<u>98.149</u>	<u>91.028</u>	<u>71.234</u>	<u>48.490</u>
Totaal beleggingen	357.757	313.402	307.689	299.339	264.704
<i>Verzekerd depot</i>					
Aandelen	50.265	37.128	51.606	51.232	51.443
Vastrentende waarde	100.350	102.366	106.355	115.269	118.567
Derivaten / vorderingen	<u>-543</u>	<u>-423</u>	<u>-417</u>	<u>-417</u>	<u>-302</u>
Totaal beleggingen	150.072	139.071	157.544	166.084	169.708
<i>Eigen beheer</i>					
Aandelen	64.763	44.695	48.141	34.896	23.418
Vastrentende waarde	56.171	53.453	42.887	36.338	25.072
Derivaten / vorderingen	<u>236</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal beleggingen	121.169	98.148	91.028	71.234	48.490
Beleggingsopbrengsten * € 1.000					
Overrentedeling verzekerd depot	6.422	-	8.211	7.580	2.154
Beleggingsopbrengsten eigen beheer	17.177	-4.908	6.871	3.170	769
Beleggingsperformance⁶					
Beleggingsrendement ⁷	15,37%	-4,91%	8,47%	5,56%	1,61%
Beleggingsrendement afgel. 5 jr. ⁸	5,22%	6,42%	8,27%	9,39%	9,93%
Kosten vermogensbeheer in % van gemiddeld belegd vermogen ⁹	0,45%	0,43%	0,44%	0,43%	0,29%
TV actieven als % van totale TV	34,0%	32,5%	33,2%	33,9%	33,5%

2.2 Toelichting op doel en functie meerjarenoverzicht

Het doel van het meerjarenoverzicht is inzicht te geven in de belangrijkste kengetallen en kerncijfers over de afgelopen vijf jaar.

⁵ Per 1 januari 2015 zijn alle pensioenaanspraken en -rechten als voorschot op toekomstige toeslagen verhoogd met 2%. De toeslagen die hierna zijn toegekend, worden verrekend met dit voorschot voor zover het de opbouw tot en met 2014 betreft.

⁶ De portefeuillerendementen zijn vóór aftrek management-, custodian en overige kosten.

⁷ Met ingang van 2015 betreft dit het rendement van de beleggingen eigen beheer. Daarvoor betreft dit de beleggingen binnen het garantiecontract.

⁸ Meetkundig gemiddelde.

⁹ Vanaf verslagjaar 2016 is het deel van de uitvoeringskosten dat gerelateerd is aan het vermogensbeheer toegevoegd aan de kosten van het vermogensbeheer.

3 VERSLAG VAN HET BESTUUR

3.1 Profiel

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds, statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht in 1943. De laatste statutenwijziging was op 7 december 2016. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 810085975. Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

De missie van het pensioenfonds is om binnen de grenzen van zijn middelen de bij de aangesloten ondernemingen werkzame deelnemers en gewezen deelnemers en hun nabestaanden, te beschermen tegen de financiële gevolgen van ouderdom en overlijden. Met een eigen ondernemingspensioenfonds zijn de invloed en betrokkenheid van werknemer en werkgever het grootst.

Het pensioenfonds streeft ernaar een duurzame en betrouwbare partner te zijn voor deelnemers en werkgever. Hiertoe voert het fonds een solide financieel beleid dat in overeenstemming is met wet- en regelgeving. Het vermogen wordt op een efficiënte en zo goedkoop mogelijke manier beheerd waarbij risico's goed worden gemanaged.

De pensioenregeling en de toeslagverlening zijn minstens gelijkwaardig aan de pensioenregeling en toeslagverlening van de Stichting Pensioenfonds Recreatie.

Deze missie heeft het bestuur vertaald naar de volgende visie:

Bij een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds hoort een solide (financieel) beleid. Belangrijke onderdelen van het beleid zijn het premie- en toeslagbeleid, de medezeggenschap van alle belanghebbenden, de code pensioenfondsen, het beleggingsbeleid en een gedegen risicomanagement- en communicatiebeleid. Het handhaven van een solide (financieel) beleid vergt veel van het bestuur. Zowel in tijd, kennis als kosten. Het voortbestaan van een eigen ondernemingspensioenfonds is dan ook niet vanzelfsprekend.

Het bestuur wil het geld van het pensioenfonds zo beheren, dat alle deelnemers nu en in de toekomst een goed pensioen krijgen. Het pensioenfonds wil de pensioenen indexeren om de koopkracht voor de deelnemers in stand te houden. De premie die door werkgever en werknemer wordt betaald is niet voldoende om de uiteindelijke pensioenen te kunnen financieren. Dit betekent dat het pensioenfonds dit behoud van koopkracht moet verdienen met beleggen. Het pensioenfonds neemt daarom weloverwogen beleggingsrisico's, omdat het van mening is dat het nemen van beleggingsrisico's, gemiddeld genomen, op de lange termijn beloond wordt met een positief rendement. Zo probeert het pensioenfonds een zo optimaal mogelijk resultaat voor zijn deelnemers te realiseren. Het lopen van risico's betekent ook dat korting mogelijk is en dat koopkrachtbehoud niet vanzelfsprekend is. De hoogte van het uiteindelijke pensioen kan dus niet gegarandeerd worden.

De missie heeft het bestuur vertaald naar de volgende strategie:

Het fonds voorziet in het op lange termijn verstrekken van de pensioenen en streeft hierbij naar het waardevast houden van de opgebouwde pensioenen, de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenaanspraken.

Het fonds voert een kostenbewust beleid. Het bestuur toetst en evalueert de uitvoering van de pensioenregeling via een eigen ondernemingspensioenfonds periodiek.

De belangrijkste kenmerken van het beleid zijn:

- ✓ neem alleen risico's die je begrijpt en kunt beheersen;
- ✓ kies voor een uitvoering (administratie, vermogensbeheer en advies) die kostenefficiënt is;
- ✓ handel inzichtelijk, begrijpelijk, uitlegbaar en transparant.

Betrokkenheid van deelnemers is van groot belang voor het behoud van draagvlak en solidariteit. Duidelijke en transparante communicatie, ook over risico's, staan hoog in het vaandel. Het pensioenfonds wil de deelnemers een helder inzicht geven in hun pensioensituatie. Het bestuur draagt zorg voor voortdurende ontwikkeling van de eigen kennis en vaardigheden.

Beleid en verantwoording

Het fonds geeft uitvoering aan het pensioenreglement zoals overeengekomen in de met de aangesloten ondernemingen gesloten uitvoeringsovereenkomst(en). Deze uitvoering bestaat uit het beleggen van het beschikbare vermogen, het doen van uitkeringen en het informeren van belanghebbenden. Hiertoe wordt voor 65 aangesloten ondernemingen en 6.762 deelnemers, gewezen deelnemers/slapers en pensioengerechtigden einde 2019 EUR 358 miljoen vermogen belegd.

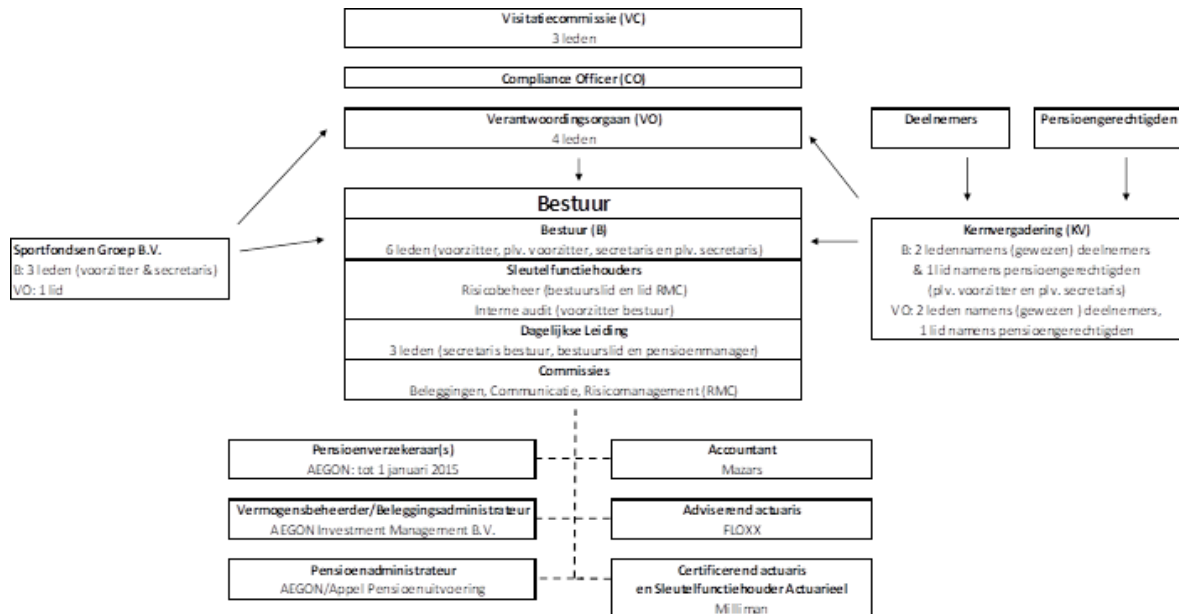
In de uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over de beleidsruimte van het bestuur. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de uitvoering en houdt als "goed huisvader" de regie over de werkzaamheden van het fonds.

In de Actuariële en Beleidstechnische Nota (ABTN) zijn de opzet van het fonds, de risicoanalyse en wijze van uitvoering gedocumenteerd. Onderdeel van het beleid is een noodprocedure waarin is beschreven hoe het fonds omgaat met de besluitvorming in spoedeisende situaties. Deze noodprocedure is onderdeel van het crisisplan van het fonds dat als bijlage bij de ABTN is opgenomen.

De uitvoeringsovereenkomst(en), het (de) pensioenreglement(en) en de ABTN zijn beschikbaar op de website van het pensioenfonds: www.sportfondsenpensioenfonds.nl.

Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel bestuurslid en het bestuur als geheel is dat hij/het handelt in het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen. De overwegingen van het bestuur

worden in de notulen van de bestuursvergaderingen vastgelegd. In dit bestuursverslag worden de overwegingen bij belangrijke besluiten in 2019 rondom toeslagbeleid, benoemingen, keuze van dienstverleners en beleggingsbeleid toegelicht. Het bestuur weegt in zijn besluitvorming de aanbevelingen van het toezichtorgaan mee en gaat een dialoog aan met het verantwoordingsorgaan bij het afleggen van verantwoording.

3.2 Organisatie

Bestuur

De samenstelling van het bestuur in 2019 is als volgt:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittings-duur
Dhr. Drs. R.P. van Leeuwen	Voorzitter	Werkgevers	1955	2003	2021
Dhr. E.J. Tromp	Secretaris	Werkgevers	1969	2000	2021
Dhr. S.J. Boer MBA ¹⁰	Bestuurslid	Werkgevers	1964	2012	2019
Mw. E.T.M. Hermesen ¹¹	Bestuurslid	Werknemers	1954	2016	2019
Dhr. Prof. Dr. J.H.R. van de Poel	Plv. secr.	Pensioen-gerechtigden	1943	2016	2023
Dhr. J.C. van Egmond Msc	Plv. voorz.	Werknemers	1987	2016	2023
Mw. S. van Tintelen ¹²	Asp. Bestuurslid	Werknemers	1992	2019	2023

Het bestuur van het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan een uitvoeringsorganisatie, te weten Appel Pensioenuitvoering B.V. Deze werkzaamheden betreffen de pensioenadministratie.

Het vermogensbeheer is ondergebracht bij Aegon Investment Management B.V., te Den Haag. Het fonds wordt hierbij geadviseerd door Drs. L.C.J.M. Luyten RBA van Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen.

Uitgangspunt is dat het bestuur, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk is en blijft voor de juiste uitvoering van de uitbestede taken. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het fonds, in overeenstemming met de vastlegging in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN).

Dagelijkse leiding

De dagelijkse leiding bestaat uit de secretaris, de heer Tromp, een bestuurslid, de heer Boer, en de pensioenmanager, de heer Van Til. Sinds het vertrek van de heer Boer is er een vacature.

¹⁰ De heer Boer heeft per 31 december 2019 het bestuur verlaten.

¹¹ Mevrouw Hermesen heeft per 31 december 2019 het bestuur verlaten.

¹² Mevrouw Van Tintelen is op 29 november 2019 voorgedragen door de werknemers in de kernvergadering en zal na goedkeuring door DNB door het bestuur benoemd worden.

Sleutelfunctiehouders

Op uitdrukkelijk verzoek van toezichthouder DNB is de implementatie door het bestuur van de IORP II wetgeving herhaaldelijk uitgesteld. DNB heeft uiteindelijk in mei 2020 goedkeuring gegeven aan het besluit van het bestuur om de volgende personen te benoemen als sleutelfunctiehouders.

Naam	Sleutelfunctie
Dhr. Drs. R.P. van Leeuwen	Interne Audit
Dhr. S.J. Boer MBA	Risicobeheer
Ir. P.M. Wouda AAG	Actuarieel

Daar de heer S.J. Boer Sportfondsen per 31 december 2019 heeft verlaten is een vacature ontstaan. De sleutelfunctiehouders zullen in 2020 worden aangemeld bij DNB.

Verantwoordingsorgaan (VO)

Het VO vertegenwoordigt alle belanghebbenden van het fonds. Uitgangspunt in het handelen van ieder individueel lid van het VO en het VO als geheel is dat het handelt in het belang van alle belanghebbenden van het fonds, rekening houdend met de korte- en langetermijneffecten van maatregelen.

Het bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd.

Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de bevindingen van het intern toezicht, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, evenals over beleidskeuzes voor de toekomst. Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het jaarverslag opgenomen. Bovendien heeft het VO een uitgebreid adviesrecht.

Het verantwoordingsorgaan is per 31 december 2019 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Vertegenwoordiging	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittings-duur
Dhr. Mr. A.W.A. Joosen	Voorzitter	Werkgevers	1941	2011	2021
Dhr. R.J. Stoop	Secretaris	Werknemers	1973	2011	2021
Mw. A.E. Budding	Lid	Werknemers	1985	2019	2023
Dhr. P.J. Reedijk	Lid	Pensioengerechtigden	1951	2017	2021
Mw. S. van Tintelen	Lid	Werknemers	1992	2016	2019

Intern toezicht

Het interne toezicht wordt uitgevoerd door de visitatiecommissie. Dit intern toezichtorgaan heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. Het orgaan onderhoudt een actieve dialoog met het bestuur. Het is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Het toezichtorgaan rapporteert zijn bevindingen aan het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de werkgever. Het interne toezicht betreft in zijn toezicht de naleving door het fonds van de normen in de Code Pensioenfondsen.

Het orgaan doet verslag van zijn bevindingen in de Overige gegevens van het jaarverslag.

Deze visitatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke leden, te weten:

Naam	Functie	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. E.E. van de Lustgraaf	Voorzitter	1950	2017	2020
Mw. P. de Bruijn	Lid	1960	2017	2020
Mw. J. Matelski	Lid	1984	2018	2021

Diversiteit bestuur en overige gremia

Het bestuur bestaat per 31 december 2019 uit vijf mannen en een vrouw en het verantwoordingsorgaan uit drie mannen en een vrouw. Het bestuur blijft ernaar streven om binnen de organen van het fonds een zo goed mogelijke afspiegeling van het deelnemersbestand te bewerkstelligen. Het bestuur zet zich in om in alle organen van het fonds zowel leden van onder als boven de leeftijd van 40 jaar te benoemen en ook minstens een vrouw. Ook van de visitatiecommissie wordt dit gevraagd.

Zowel in het bestuur, het verantwoordingsorgaan als in de visitatiecommissie zijn zowel vrouwen als mannen opgenomen en is sprake van leden onder en boven de leeftijd van 40 jaar.

Uitvoering, uitbesteding en kosten

Het bestuur heeft tot en met 2014 de pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en de belegging van het vermogen van het pensioenfonds uitbesteed aan Aegon Levensverzekering N.V. die tevens als verzekeraar optrad. De condities van de uitbesteding zijn vastgelegd in de met de verzekeraar gesloten verzekeringsovereenkomst met inbegrip van de bijbehorende Service Level Agreement.

Nadat het in de toenmalige economische omstandigheden niet mogelijk gebleken was om het garantiecontract met Aegon te verlengen of bij een andere verzekeraar een vergelijkbaar contract af te sluiten, heeft het bestuur van het pensioenfonds, na alle mogelijkheden overwogen te hebben, besloten om vanaf 1 januari 2015 over te gaan op

eigen beheer. De tot en met 2014 opgebouwde aanspraken blijven achter in het garantiecontract van Aegon.

De pensioenadministratie is ondergebracht bij Appel Pensioenuitvoering en het vermogensbeheer bij Aegon Investment Management. De condities van deze uitbestedingen zijn vastgelegd in een overeenkomst met inbegrip van de bijbehorende Service Level Agreements.

Het bestuur houdt nauwgezet toezicht op de uitbestede werkzaamheden. In het verlengde hiervan is het bestuur verantwoordelijk voor het uitvoeren van controlemaatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het pensioenfonds.

De betreffende controlemaatregelen zijn gericht op de volgende controlegebieden:

- ✓ integriteit en deskundigheid van het bestuur;
- ✓ administratie;
- ✓ juistheid van de door de werkgevers aangeleverde gegevens;
- ✓ vermogensbeheer.

Risicoherverzekering

Voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico was een stop-loss contract met Zwitserleven afgesloten. Deze risicoherverzekering liep per 31 december 2019 af en kon niet in de huidige vorm worden verlengd. In de bestuursvergaderingen zijn alternatieven besproken. Er kon geen herverzekering gevonden worden die aansluit bij de wens voor een stop-loss. De geboden opties hielden het "stallen" van grote bedragen bij de verzekeraar en extra werkbelasting in.

Het bestuur wil via een stop-loss verzekering specifiek het staatrisico herverzekeren, dat zou ontstaan bij een epidemie of een ramp, waarbij veel deelnemers tegelijk overlijden met achterlating van nabestaanden. Als er geen passend verzekeringsproduct is, heeft het geen zin om een verzekering af te sluiten. De RMC heeft dit risico geanalyseerd en afgezet tegen de consequenties voor de beleidsdekkingsgraad. Hierop heeft het bestuur besproken of het risico überhaupt herverzekerd moet worden. Gezien de risicobereidheid van het pensioenfonds zoals vastgelegd in het Integraal Risicomanagementbeleid, is herverzekering niet nodig. Alleen bij een groot aantal overlijdensgevallen of een aantal "dure" overlijdensgevallen in één jaar, zou de impact dusdanig groot zijn dat deze niet past binnen de risicogrenzen zoals vastgelegd in het Integraal Risicomanagementbeleid. De kans daarop is zeer klein.

Op basis van deze overwegingen heeft het bestuur besloten dat het pensioenfonds vanaf 2020 eigenrisicodragers zal zijn voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Interne beheersingsorganisatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van controlemaatregelen gericht op het adequaat beheersen van alle voorkomende bedrijfsprocessen, met inbegrip van een juiste en volledige registratie en verslaglegging van de gegevens van het pensioenfonds. Als

uitvloeisel van die verantwoordelijkheid wordt gestuurd op het zoveel mogelijk beperken van risico's die samenhangen met uitbestede processen.

Het bestuur vergadert in beginsel ten minste vier keer per jaar om alle voorkomende aangelegenheden te bespreken en om te bezien of de voortgang van de processen naar behoren verloopt.

Voor wat betreft de controle op integriteit heeft het pensioenfonds een gedragscode opgesteld. Aangaande de toetsing op de in het bestuur aanwezige deskundigheid, hanteert het bestuur een geschiktheidsplan. De gedragscode en het geschiktheidsplan worden ten minste één maal per jaar aan de orde gesteld bij een bestuursvergadering.

De pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en het vermogensbeheer zijn volledig uitbesteed. Het secretariaat wordt gevoerd door de dagelijkse leiding. Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst, maar maakt voor wat betreft de te verrichten werkzaamheden gebruik van ingeleende krachten van Sportfondsen Nederland B.V. Voor alle uitbestedingen zijn contracten afgesloten.

Kernvergadering

Het fonds kent een kernvergadering. Deze vergadering komt in ieder geval eenmaal per jaar bijeen. De rechten en plichten, die zijn vastgelegd in de statuten, omvatten onder meer de benoeming van leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan, en het goedkeuren van wijzigingen in statuten en reglementen.

Beleggingscommissie

Het bestuur heeft in 2015 een beleggingscommissie benoemd die het bestuur adviseert ten aanzien van de beleggingen. De beleggingscommissie heeft onder meer tot taak het definiëren van de meest ideale beleggingsstructuur voor het fonds, de selectie van de vermogensbeheerder(s), de monitoring van het vermogensbeheer, alsmede de monitoring van de risico's die met de beleggingen samenhangen. De taken van de beleggingscommissie worden omschreven in de ABTN.

De commissie is per 31 december 2019 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittings-duur
Dhr. Prof. Dr. J.H.R. van de Poel	Voorzitter	1943	2015	2023
Dhr. E.J. Tromp	Lid	1969	2015	2021
Dhr. J.C. van Egmond Msc	Lid	1987	2015	2023
Mw. Drs. L.C.J.M. Luyten RBA	Externe deskundige	1966	2015	
Dhr. J.P. van Til	Pensioenfonds-Manager	1954	2015	

Risk Management Commissie (RMC)

Het bestuur heeft in 2015 een Risk & Auditcommissie ingesteld die zich met name bezighoudt met de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen met betrekking tot de niet-financiële risico's, het toezicht op de naleving van de relevante wet- en regelgeving en het toezicht op de werking van de integriteitscode. De naam van deze commissie is in 2017 gewijzigd in Risk Management Commissie, omdat deze naam beter overeenstemt met de werkzaamheden van de commissie.

De commissie is per 31 december 2019 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Dhr. E.J. Tromp	Voorzitter	1969	2015	2021
Vacature	Lid			
Mw. S. van Tintelen	Asp. lid	1992	2019	2023
Dhr. J.P. van Til	Pensioenfonds-Manager	1954	2015	

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft als taak om het bestuur te adviseren over voorstellen voor de communicatie aan deelnemers. Dit betreft onder meer de 'vertaling' van het pensioenreglement in de website met pensioen 1-2-3, de voorlichtingsfilmpjes, het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) en de nieuwsbrieven.

De commissie is per 31 december 2019 als volgt samengesteld:

Naam	Functie	Geb. jaar	Lid sinds	Einde zittingsduur
Mw. S. van Tintelen	Voorzitter	1992	2019	2023
Vacature	Lid			
Dhr. J.P. van Til	Pensioenfondsmanager	1954	2013	
Dhr. G. van der Schoor	Extern adviseur	1959	2015	
Mw. L. Holst-van Harten	Sr. HR adviseur	1977	2019	
Mw. A.E. Budding	Toehoorder	1985	2019	

Compliance officer

De compliance officer van het fonds is mevrouw mr. M.F. Passier. De voornaamste taken van de compliance officer omvatten:

- ✓ onafhankelijk toezicht op de naleving van de gedragscode.
- ✓ onafhankelijk toezicht op de naleving van wettelijke regelingen.

De taken leiden onder meer tot het toetsen van de naleving van wet- en regelgeving met betrekking tot onder andere koersgevoelige informatie en privé-effectentransacties door het bestuur en de medewerkers van het pensioenfonds.

De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van compliance.

Door de compliance-officer is op 31 december 2019 rapport uitgebracht over het boekjaar 2019.

Korte samenvatting van het rapport

Meldingen

Er zijn geen incidenten gemeld in 2019. Eind 2019 stonden er geen compliance-incidenten uit.

Implementatie IORP II- Richtlijn

Het fonds heeft tijdig invulling gegeven aan de vereisten in deze nieuwe wet.

On-site onderzoek DNB

In 2018 heeft DNB een on-site onderzoek gedaan naar de robuustheid van de pensioenadministratie van SSP. Naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek heeft het bestuur een plan van aanpak opgesteld om de gesignaleerde bevindingen weg te nemen. DNB heeft in 2019 vastgesteld dat het plan van aanpak is uitgevoerd en de bevindingen adequaat zijn opgepakt.

Gedragscode

Het fonds heeft van alle leden van het bestuur en het verantwoordingsorgaan een ondertekende Verklaring gedragscode over het boekjaar 2019 ontvangen.

Dispensatie

Tussen het fonds en SPR is regelmatig overleg gevoerd. Per ultimo 2019 is voor alle aangesloten werkgevers dispensatie verkregen. SPR is bereid ook voor nieuwe werkgevers die zich bij de Sportfondsen Groep aansluiten dispensatie te verlenen.

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van de compliance officer en dankt de compliance officer voor haar rapport.

Externe ondersteuning

Het fonds wordt bijgestaan door de volgende externe deskundigen:

Functie	Externe partij
Accountant	Drs. C.A. Harteveld RA van Mazars Accountants N.V. te Rotterdam
Administrateur	Appel Pensioenuitvoering B.V. te Almere
Adviserend actuaris	Drs. J. Hilbrands AAG van FLOXX Solutions and Valuations B.V. te Amsterdam
Adviseur integraal risico management	Drs. P.J. van Schijndel AAG van P&P Beheer B.V. te Amsterdam
Beleggingsdeskundige	Drs. L.C.J.M. Luyten RBA van Mercer (Nederland) B.V. te Amstelveen
Bestuursondersteuning	Sportfondsen Nederland B.V. te Amsterdam
Certificerend actuaris	Ir. P.M. Wouda AAG van Milliman Pensioenen B.V. te Amsterdam
Vermogensbeheerder	Aegon Investment Management B.V. te Den Haag
Communicatie	Dhr. G. van der Schoor van Appel Pensioenuitvoering B.V. te Almere
Internal Audit	Dhr. D.N. Brouwer van 4PP Audit te Maurik

3.3 Verslag van de visitatiecommissie

Het pensioenfonds wordt goed gerund door een betrokken en deskundig bestuur ondersteund door een actieve pensioenfondsmanager met enkele medewerkers. Het pensioenfonds is stabiel en kent nog steeds een goede dekkingsgraad. Desalniettemin blijven evenals vorig jaar kwetsbaarheden bestaan. Er is een aantal ontwikkelingen die op termijn een rol kan gaan spelen en relevant zijn voor de positie van het pensioenfonds. Zo zijn er onder meer de relatief beperkte schaalgrootte met daardoor hogere kosten per deelnemer, de behoorlijk lage premiedekkingsgraad (geschat voor 2020 op ca. 70%), de bijzondere positie ten opzichte van SPR, de toenemende wet- en regelgeving en last but not least de mogelijkheid dat een ingrijpende stelselhervorming wordt opgelegd aan de pensioensector.

In onder meer het jaarverslag 2018 wordt uitgebreid aandacht besteed aan de opties voor de toekomst. Er is tevens frequent overleg met het bestuur van SPR om bijvoorbeeld te bezien of vormen van samenwerking mogelijk zijn en om te bezien of toekomstige opties voor SPR ook interessant kunnen zijn voor SSP.

De visitatiecommissie doet de volgende aanbevelingen:

1. Bekijk het jaarverslag goed en overweeg dit actueler te maken en te koppelen aan de strategische visie.
2. Blijf alert op de implicaties van de huidige one-stop-shop vermogensbeheerstructuur en weeg de nadelen en risico's hiervan regelmatig af tegen de beoogde voordelen.
3. Blijf ondanks de recent behaalde successen onverminderd scherp op de kosten van de beleggingsfondsen en het marktconform karakter ervan.
4. Ga door op de ingeslagen weg om meer transparantie te verkrijgen inzake de indirecte vermogensbeheerkosten en blijf ook hier scherp op toezien.
5. Besteed tijdig voldoende aandacht aan de opvolging van leden van de beleggingscommissie en het behouden van voldoende kennis op het gebied van vermogensbeheer binnen het bestuur.
6. Overweeg een jaarlijks uitvoeringsplan voor de communicatie op te stellen.
7. Bezie of elektronische communicatie nog beter ingang kan krijgen door ook bij de pensioengerechtigden te blijven aandringen op hun resp. emailadressen. Dit kam immers behoorlijk kostenbesparend werken.
8. Houd volledig zicht op alle onder uitbestedingen van de uitbestedingsproviders voor zover relevant voor het pensioenfonds.

9. Bespreek in de bestuursvergaderingen ook regelmatig de inhoudelijke aspecten verbonden aan bepaalde risico's en risicogebieden en leg dit goed vast in notulen van het bestuur.
10. Werk het IT-risico beleid meer uitgebreid uit.
11. Voorzie belangrijke besluitvorming in het bestuur van de (2e lijns) visie van de sleutel functiehouder risicomanagement, zodat alle mogelijke risico's in de afweging van besluiten aan de orde komen.

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van de visitatiecommissie en dankt de leden van de commissie voor bovenstaand oordeel. Het bestuur herkent zich grotendeels in de aanbevelingen die worden gedaan. In de loop van 2020 zal het bestuur alle aanbevelingen bespreken: het bestuur zal de aanbevelingen van de visitatiecommissie dan overnemen dan wel toelichten waarom deze niet worden overgenomen.

3.4 Verslag van het verantwoordingsorgaan

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds (SSP) bestaat uit vier leden. De huidige samenstelling is weergegeven in hoofdstuk 3.2 van het jaarverslag van SSP. De samenstelling van het VO is in 2019 gewijzigd. Mevrouw S. van Tintelen is toegetreden tot het bestuur van de stichting. Mevrouw A.E. Budding is haar in het VO opgevolgd.

Het VO functioneert op basis van een reglement. Daarin zijn de samenstelling van het VO, de benoeming van de leden, de taken en bevoegdheden, de informatievoorziening, de procedures en de vergaderingen met het bestuur vastgelegd.

Hoofdtaken

Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel uit te spreken over het handelen van het bestuur ten aanzien van het gevoerde beleid en over de beleidskeuzes die maakt voor de toekomst. SSP is een ondernemingspensioenfonds en gerelateerd aan het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Recreatie (SPR). SPR heeft de bij Sportfondsen Groep aangesloten entiteiten dispensatie verleend van de verplichte deelname aan het bedrijfstakpensioenfonds. .

Het bestuur van SSP stelt het VO in de gelegenheid advies uit te brengen over onder meer het beloningsbeleid, vorm en inrichting van het Intern Toezicht, i.c. de Visitatiecommissie, klachten- en geschillenprocedure, communicatie- en voorlichtingsbeleid, de samenstelling van de feitelijke premie en de uitvoeringsovereenkomst. Daarnaast heeft het VO een adviestaak ten aanzien van de continuering van het fonds.

Naast het gevraagd advies kan het VO het bestuur ook ongevraagd adviseren.

Activiteiten

Het VO heeft voor 2019 een jaarplan opgesteld. Dat bevat informatie over de werkwijze van het VO en de voorgenomen activiteiten door het jaar heen.

In het verslagjaar heeft het VO zes keer vergaderd. Op 19 februari 2019 vond het jaarlijkse gesprek met de visitatiecommissie (VC) plaats ter voorbereiding op het werk van de VC. De rapportage en de aanbevelingen van de VC bevatten ook voor het VO essentiële informatie.

Op 7 juni 2019 vond de verantwoordingsvergadering plaats, waarin het bestuur verantwoording aflegt aan het VO over zijn beleid. Bij het bespreken van het concept jaarverslag 2019 kwam de gang van zaken in het verslagjaar aan de orde. Het VO beschikt daarvoor over veel informatie zoals de notulen van de bestuursvergaderingen en de verslagen van de commissies, het rapport van de VC, het conceptverslag van de actuaris en het rapport van de compliance officer.

Het VO nam tweemaal deel aan een bestuursvergadering, namelijk op 13 juni en op 29 november 2019. Sinds 2018 ontvangen de leden van het VO digitaal ter informatie ook de vergaderstukken van de bestuursvergaderingen waaraan zij niet deelnemen. Hierdoor wordt het VO op de hoogte gehouden van actuele bestuurszaken. Het VO heeft waardering voor deze transparante wijze van werken.

Op 20 november 2019 heeft het VO zichzelf geëvalueerd aan de hand van een uitgebreide vragenlijst. Dat bood de mogelijkheid na te denken over het functioneren van het VO en over de eventuele verbetering daarvan.

SSP kent een vergadering van belanghebbenden bij het fonds, de Kernvergadering. Deze werd gehouden op 29 november 2019. Het VO was daarbij aanwezig. In deze vergadering is mevrouw Budding gekozen tot het nieuwe lid van het VO.

Zoals gebruikelijk heeft de secretaris van het VO maandelijks overlegd met de pensioenmanager over de relevante, actuele ontwikkelingen. De secretaris brengt daarvan verslag uit aan de overige leden van het VO.

Adviezen

Het bestuur heeft het VO in 2019 viermaal verzocht advies uit te brengen. Het betrof de volgende onderwerpen:

1. Bezoldiging sleutelfunctiehouder interne audit;
2. De keuze van de rekenmethodiek voor de pensioenscenario's en de uitvoerder van de berekeningen;
3. Reglement vergoedingen
4. Aanpassing van de premie, de pensioenopbouw en het vormen van een kostenvergoeding.

De bestuursbesluiten ten aanzien van deze onderwerpen waren in overeenstemming met de adviezen van het VO.

Opleiding

Voor de leden van het VO is inhoudelijke pensioen kennis en het op de hoogte blijven van relevante actualiteiten op pensioengebied van wezenlijk belang.

Op 22 januari 2019 namen de leden van het VO gezamenlijk deel aan een kennissessie over duurzaamheid en maatschappelijke impact van investeringen (ESG). Enkele leden hebben deelgenomen aan een bijeenkomst over de professionalisering van het VO. Mevrouw Budding is recent geslaagd voor de registeropleiding geschiktheid pensioenfondsen geschiktheidsniveau A.

Aanbevelingen

Het bestuur ontvangt vele aanbevelingen van de zijde van onder meer de VC, de accountant, de actuaris en het VO. Het bestuur bespreekt deze in zijn vergaderingen op gestructureerde wijze. Duidelijk wordt vastgelegd welke aanbevelingen worden opgevolgd en hoe. Indien dit niet het geval is wordt de regel "pas toe of leg uit" gevolgd.

Algemeen oordeel 2019

In de verantwoordingsvergadering van 2 juni 2020 heeft het bestuur verantwoording afgelegd aan het VO over het gevoerde beleid en zijn beleidskeuzes in het verslagjaar. Het concept jaarverslag en de jaarrekening voor 2019 zijn uitvoerig besproken. Het VO beschikt daarvoor over veel informatie zoals het rapport van de compliance officer, het depotverslag 2019 van Aegon en het actuariael rapport van de certificerende actuaris.

Het kan niemand verbazen dat dit keer de actualiteit een belangrijk gespreksonderwerp was in het bijzonder vanwege de coronacrisis en de mogelijke impact daarvan voor 2020. Het VO heeft het bestuur geadviseerd de website te gebruiken voor communicatie met de deelnemers zodat deze weten hoe het bestuur met de huidige omstandigheden omgaat. Het bestuur heeft zijn beleid toegelicht en de vele vragen van het VO tevredenstellend beantwoord. Naar de mening van het VO heeft het bestuur zich deskundig en zorgvuldig van zijn taken gekweten.

SSP heeft in 2019 stappen gezet op het gebied van risicobeheer. Ook de wettelijk verplichte invoering van sleutelfunctiehouders (IORP-II) sluit hierbij aan. Het VO is van mening dat deze ontwikkelingen bijdragen aan de beheerste bedrijfsvoering.

Ook in het verslagjaar stonden de kwetsbaarheidsanalyse en de toekomst van SSP op de agenda van het bestuur. Het VO volgt de discussies daarover met grote belangstelling.

Naar de mening van het VO heeft het bestuur de belangen van de belanghebbenden bij SSP evenwichtig behartigd. Het VO is erkentelijk voor de goede samenwerking met het bestuur en de pensioenmanager.

Het VO acht het niet nodig gebruik te maken van zijn recht om te overleggen met de actuaris en de compliance officer.

Concluderend, het VO geeft op grond van zijn bevindingen een positief oordeel over het handelen van het bestuur van de Stichting Sportfondsen Pensioenfonds in 2019. Dit oordeel geldt zowel voor het gevoerde beleid als de beleidskeuzes voor de toekomst. Wij zijn erkentelijk voor het vele werk dat het bestuur heeft verricht.

Amsterdam, 5 juni 2020

Mr. A.W.A. Joosen
Voorzitter

R.J. Stoop AA
Secretaris

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van het verantwoordingsorgaan en dankt de leden van het orgaan voor bovenstaand positief oordeel.

3.5 Verslag van het bestuur

Bestuursmodel

In 2013 is de Wet versterking bestuur pensioenfondsen aangenomen door de wetgever. De wet is per 1 juli 2014 volledig in werking getreden. De wet biedt keuze uit een aantal bestuursmodellen. Deze modellen zijn erop gericht om de evenwichtige belangenafweging in de besturing van een pensioenfonds te versterken en de rolverdeling tussen de verschillende organen in de structuur van het pensioenfonds te optimaliseren.

Het bestuur van het fonds heeft de voor- en nadelen van de verschillende bestuursmodellen geëvalueerd. Dit heeft ertoe geleid dat het bestuur heeft besloten om met ingang van 2014 de besturing van het fonds in te richten op basis van het paritaire model. Dit houdt in dat het bestuur evenveel leden kent namens de werkgever als leden namens de werknemers en pensioengerechtigden.

Bij de keuze voor het paritaire model heeft het bestuur overwogen dat de organisatiestructuur eenvoudig en duidelijk moet blijven, kostenverhogingen niet wenselijk zijn en dat de stakeholders nauw betrokken moeten blijven bij het pensioenfonds.

De procedures rondom benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden of leden van het verantwoordingsorgaan zijn vastgelegd in de statuten en de reglementen van het betreffende orgaan.

In het boekjaar 2019 hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in het bestuursmodel.

Code Pensioenfondsen

De Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) heeft tot doel het functioneren van pensioenfondsen te verbeteren en inzichtelijker te maken. Hiertoe zijn door de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid 83 normen voor 'goed pensioenfondsbestuur' geformuleerd. De Code is gebaseerd op het 'pas toe of leg uit'-beginsel. Bepalend voor de werking van de Code is hoe de pensioenfondsen met de intenties van de Code omgaan – niet de mate waarin ze die naar de letter naleven. Dat betekent dus dat er ruimte is om af te wijken van de normen, mits dit weloverwogen gebeurt.

De Code is in 2018 gewijzigd. De Code Pensioenfondsen 2018 is op 3 oktober 2018 in de Staatscourant gepubliceerd. Het bestuur van het fonds heeft eind 2018 de naleving van de normen op basis van de nieuwe Code geïnterpreteerd. Het pensioenfonds past de normen van de Code vrijwel volledig toe. Voor zover het pensioenfonds afwijkt van de normen van de Code wordt dit hierna per norm toegelicht.

Hieronder is per norm waaraan niet voldaan wordt een toelichting opgenomen:

Nr.	Beknopte omschrijving	Reden van niet-naleving
34	De zittingsduur van een bestuurslid is maximaal vier jaar. Een bestuurslid kan maximaal twee keer worden herbenoemd.	De heren Van Leeuwen en Tromp zijn langer dan 12 jaar actief in een bestuursfunctie. In dit kader interpreteert het bestuur de code zodanig dat de zittingsduur van bestuursleden vanaf de invoering van de code in 2014 moet worden bepaald.

Deskundigheidsbevordering en bestuurlijke effectiviteit

Het bestuur zorgt voor geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. Het bestuur toetst de geschiktheid van de bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Hiertoe is een algemene profielschets voor een bestuurder opgesteld. In geval van een vacature zal het bestuur op basis van het algemene profiel voor individuele bestuursleden aangeven welke specifieke wensen en behoefte het bestuur heeft ten aanzien van kennis, competenties en professioneel gedrag rekening houdend met de aanwezige deskundigheid binnen het bestuur en de aanwezige lacunes in de geschiktheid van het bestuur. Het programma voor permanente educatie van bestuursleden waarborgt dat de geschiktheid van bestuursleden op peil blijft en waar nodig wordt verbreed of ontwikkeld.

De geschiktheid van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de pensioenmanager is getoetst via een on-line kennisreflector van Mens & Kennis. De uitkomsten hiervan zijn vastgelegd in het geschiktheidsplan. De deskundigheidseisen zijn ook van toepassing op de leden van het VO en het toezichtorgaan.

In 2017 is besloten dat ieder bestuurslid periodiek individueel geëvalueerd wordt door de voorzitter. Daarnaast voert het bestuur jaarlijks een zelfevaluatie door, eens in de twee jaar onder begeleiding van een externe deskundige.

Diversiteit bestuur en overige gremia

Het bestuur bestaat per 31 december 2019 uit vier mannen en een vrouw en het verantwoordingsorgaan uit drie mannen en een vrouw. De visitatiecommissie bestaat uit twee vrouwen en een man. Het bestuur blijft ernaar streven om binnen de organen van het fonds een zo goed mogelijke afspiegeling van het deelnemersbestand te bewerkstelligen. Het bestuur zet zich in om in alle organen van het fonds zowel leden van onder als boven de leeftijd van 40 jaar te benoemen en ook minstens een vrouw. Ook van de visitatiecommissie wordt dit gevraagd.

Zowel in het bestuur, het verantwoordingsorgaan als in de visitatiecommissie zijn vrouwen opgenomen en is sprake van leden onder de leeftijd van 40 jaar.

Naleving wet- en regelgeving en communicatie met de toezichthouder

De gedragscode voor het fonds is in 2019 door alle bestuursleden en medebeleidsbepalers getekend. De gedragscode is beschikbaar via de website van het fonds.

De ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden door het bestuur nauwgezet gevolgd. Voor het fonds relevante wijzigingen worden geanalyseerd en de opvolging wordt besproken in de bestuursvergaderingen. In het bestuursverslag in dit jaarverslag worden de belangrijkste ontwikkelingen toegelicht.

Het bestuur is niet bekend met overtredingen van wet- en regelgeving door het fonds.

Per 1 januari 2014 is voor pensioenfondsen in Nederland de Code Pensioenfondsen ('de Code') van kracht. De Code Pensioenfondsen 2018 is op 3 oktober 2018 in de Staatscourant gepubliceerd. Het pensioenfonds voldoet aan de vereisten uit de Code met uitzondering van de bovengenoemde bepaling.

Aan het pensioenfonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes opgelegd.

Het fonds heeft tijdig aan zijn verplichtingen tot informatieverstrekking aan DNB voldaan. Gedurende het jaar heeft het fonds van de toezichthouders enkele brieven van algemene aard ontvangen.

In 2018 heeft DNB een on-site onderzoek naar de pensioenuitvoering uitgevoerd.

Naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek heeft het bestuur een plan van aanpak opgesteld om de gesignaleerde bevindingen weg te nemen. DNB heeft in 2019 vastgesteld dat het plan van aanpak is uitgevoerd en de bevindingen adequaat zijn opgepakt.

Verantwoord beleggen

Het pensioenfonds vindt goed bestuur en maatschappelijk verantwoord beleggen belangrijk en heeft haar beleggingsportefeuille in lijn hiermee in gericht.

Het pensioenfonds acht het belangrijk om bepaalde sectoren of bedrijven uit te sluiten (zoals controversiële wapens) en ziet een verantwoordelijkheid voor het pensioenfonds om actief te kunnen bijdragen aan een betere wereld. Het pensioenfonds vult dit in door een vermogensbeheerder te hebben aangesteld die de UNPRI heeft ondertekend. Bij de selectie van de vermogensbeheerder neemt het pensioenfonds mee: de mate van bemoeienis met betrekking tot het stembelief en de mate van maatschappelijk verantwoord beleggen door de vermogensbeheerder. Het fonds wenst verder op jaarbasis op hoofdlijnen geïnformeerd te worden over het door de beheerder gevoerde beleid inzake Verantwoord Beleggen.

Klachten, geschillen en onregelmatigheden

Klachten en geschillen kunnen door belanghebbenden worden gemeld via de pensioenmanager of de compliance officer. De klachten- en geschillenregeling is beschikbaar op de website van het fonds.

In 2019 heeft het fonds geen klachten ontvangen.

Onregelmatigheden die binnen het fonds, zijn organen of bij de partijen aan wie taken zijn uitbesteed worden gesignaleerd kunnen worden gerapporteerd bij de compliance officer op grond van de klokkenluidersregeling van het fonds. De klokkenluidersregeling is beschikbaar op de website van het fonds. Ook bij de uitvoerder en de vermogensbeheerder zijn klokkenluidersregelingen geïmplementeerd.

In 2019 zijn geen onregelmatigheden gerapporteerd.

Uitvoeringsovereenkomst

Tussen Sportfondsen Nederland B.V. en Stichting Sportfondsen Pensioenfonds, is een uitvoeringsovereenkomst afgesloten. Sportfondsen Nederland vertegenwoordigt iedere bij het fonds aangesloten onderneming.

In de uitvoeringsovereenkomst zijn onder andere de toeslagenambitie, de maandelijkse premiebetaling door de werkgevers, het toeslagbeleid en het omgaan met overschotten en tekorten vastgelegd. De volledige overeenkomst is te vinden onder downloads op de website van het fonds. Een lijst van de aangesloten ondernemingen is bijgevoegd.

Risicohouding

Inleiding

De risicohouding van het fonds is de mate waarin het pensioenfonds, na overleg met de sociale partners in de kernvergadering en na overleg met de organen van het fonds, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds.

Kwalitatieve beschrijving van de risicohouding

Het fonds voert op basis van de uitvoeringsovereenkomst de pensioenovereenkomst uit. In de pensioenovereenkomst wordt een koopkrachtambitie (prijsindex) nagestreefd tegen een acceptabel risico.

Hiervoor wordt door de werkgever een vastgestelde maximale premie betaald.

De verschuldigde premie dient kostendekkend te zijn. Bij de bepaling van de kostendekkende premie voor de pensioenopbouw wordt uitgegaan van een maximaal verwacht portefeuillerendement.

Het beleid van het fonds is er, gegeven de huidige pensioenregeling en financieringsafspraken met de werkgever, primair op gericht om de pensioenen van alle deelnemers ten minste nominaal in stand te houden met daarnaast een duidelijk streven naar indexatie voor zowel actieven als inactieven. De zekerheidsnorm van het pensioenfonds is belangrijk, maar het toeslagstreven heeft evengoed een hoge prioriteit.

Het toeslagstreven van het pensioenfonds is voor het bestuur belangrijk. Het beleggingsbeleid (inclusief toeslagenbeleid) en premiebeleid is erop gericht om deze doelstelling te realiseren. Naar het oordeel van het bestuur rechtvaardigt het toeslagstreven juist een wat ruimere risicohouding. Het bestuur accepteert hierbij dat er een kans is dat de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten op enig moment gekort moeten worden.

Kwantitatieve beschrijving van de korte termijn risicohouding

De risicohouding voor het eigen beheer depot is vertaald in een strategische beleggingsportefeuille met bandbreedtes. Ook voor de mate van renteafdekking is een strategisch beleid met bandbreedtes vastgesteld. Het korte termijn risico gemeten door middel van het Vereist Eigen Vermogen (VEV) bij de strategische beleggingsportefeuille van het eigen beheer depot, bedraagt 20,4% per 30 juni 2015. Dit percentage is voor het laatst vastgesteld in 2015.

Het VEV kan fluctueren door verschuivingen in de strategische mix binnen de bandbreedtes ten aanzien van de allocatie naar de verschillende beleggingscategorieën, de mate van afdekking van het renterisico en de keuze voor actief of passief vermogensbeheer. Na ampele overwegingen heeft het bestuur besloten een ondergrens van 116% te hanteren en een bovengrens van 128%. Het vereist eigen vermogen bedraagt per 31 december 2019 123,6% en valt daarmee binnen de bandbreedte.

Toekomstige wijzigingen van het VEV veroorzaakt door fluctuaties in de rentestand zijn toegestaan.

Het bestuur heeft beoordeeld dat deze bandbreedte acceptabel is uit hoofde van balansrisicomanagement. Ten minste eens per kwartaal zal het pensioenfonds bij DNB (via kwartaalrapportage) indienen hoe het VEV feitelijk is.

Kwantitatieve beschrijving van de lange termijn risicohouding

De risicohouding van het fonds komt voor de lange termijn tot uitdrukking in de ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. Ondergrenzen worden vastgesteld ten aanzien van:

- ✓ het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen;
- ✓ het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds;
- ✓ het pensioenresultaat dat kan worden bereikt vanuit de feitelijke dekkingsgraad in een slechtweerscenario.

Een fonds voert periodiek een haalbaarheidstoets uit die op basis van een stochastische analyse inzicht geeft in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. Er is een aanvangshaalbaarheidstoets en een jaarlijkse haalbaarheidstoets.

De aanvangshaalbaarheidstoets is in 2015 voor het eerst uitgevoerd en vastgesteld naar aanleiding van invoering van het nieuwe FTK per 1 januari 2015.

Voor de bepaling van de lange termijn risicobereidheid is de kwalitatieve risicohouding als uitgangspunt gehanteerd.

Om invulling te geven aan het bepaalde in artikel 22 van het Besluit Financieel Toetsingskader kiest het fonds de volgende grenzen in het kader van de uitvoering van de aanvangshaalbaarheidstoets:

- ✓ De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen is gelijk aan 90%.
- ✓ De ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad van het pensioenfonds bij het van toepassing worden van het nieuwe financiële toetsingskader is gelijk aan 90%.
- ✓ Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het fonds vanuit de feitelijke dekkingsgraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweer scenario die het fonds dan acceptabel vindt is 30%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 30% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkingsgraad.

Het fonds heeft in 2019 de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd. Gebleken is dat het fonds binnen de hierboven gestelde grenzen blijft.

Uitbesteding

Het bestuur heeft diverse malen overleg gevoerd met de uitvoeringsorganisatie over de dienstverlening overeenkomstig de service level agreement. Daarnaast heeft het bestuur op grond van zijn analyse van de interne-beheersingsrapportages (ISAE 3402) aanvullende vragen gesteld aan de uitvoeringsorganisatie over bepaalde aspecten van de kwaliteit van de beheersmaatregelen.

Periodiek heeft het bestuur overleg gevoerd met de vermogensbeheerder. In dit overleg is uitvoerig stilgestaan bij de resultaten van de vermogensbeheerder. Deze worden nader toegelicht in paragraaf 3.7 (Beleggingen). Daarnaast heeft het bestuur kennisgenomen van interne beheersingsrapportages (ISAE 3402) van de vermogensbeheerder en heeft het bestuur deze geanalyseerd.

De uit de analyse naar voren komende vragen en bevindingen zijn met de vermogensbeheerder besproken. Ook is stilgestaan bij de dienstverlening door de vermogensbeheerder aan de hand van de in de service level agreement gemaakte afspraken.

Communicatie

Communicatie met de deelnemers van het fonds vindt plaats via de kernvergadering, de jaarlijkse filmpjes, presentaties in de districtsvergaderingen en de website van het fonds. De verantwoording over het gevoerde beleid en de financiële uitkomsten vindt plaats in de jaarrekening.

Begin 2016 heeft het bestuur de effectiviteit van zijn communicatiemiddelen laten onderzoeken. Deelnemers gaven aan dat een voorkeur bestaat voor digitale informatie. Mede in het kader van Pensioen 1-2-3 zal het fonds daarom steeds meer overgaan tot digitale communicatie.

De persoonlijke pensioeninformatie van de belanghebbenden van het fonds is beschikbaar via het UPO en het Pensioenregister (www.mijnpensioenoverzicht.nl). In 2019 hebben alle deelnemers een UPO ontvangen.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur van het fonds heeft het afgelopen jaar vijf maal vergaderd. Naast de reguliere beleidscyclus stonden de volgende belangrijke onderwerpen op de agenda:

- ✓ de financiële positie van het fonds, de dekkingsgraad en het toeslagenbesluit;
- ✓ de kostendekkende premie;
- ✓ het toeslagenbeleid;
- ✓ het notuleren van de bestuursvergaderingen;
- ✓ de investment beliefs;
- ✓ de klokkenluidersregeling;
- ✓ de statuten;
- ✓ het reglement van het verantwoordingsorgaan;

- ✓ de afhandeling van de echtscheidingen en de arbeidsongeschiktheidsgevallen;
- ✓ het opzetten van de Internal Audit functie;
- ✓ de nieuwe actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN);
- ✓ de haalbaarheidstoets (HBT);
- ✓ het geschiktheidsplan;
- ✓ de zelfevaluatie;
- ✓ de gedragscode;
- ✓ de aanbevelingen van de visitatiecommissie, het verantwoordingsorgaan, de compliance officer, de certificerend actuaris en de accountant;
- ✓ de aanbevelingen van DNB n.a.v. het on-site onderzoek met betrekking tot de pensioenuitvoering;
- ✓ de beleidscyclus integraal risicomanagement;
- ✓ het uitbestedingsbeleid;
- ✓ de kwetsbaarheidsanalyse en de toekomst van het fonds;
- ✓ de vrijstelling van het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Recreatie (SPR);
- ✓ de invulling van de sleutelfunctiehouders en de overige verplichtingen naar aanleiding van de invoering van IORP II;
- ✓ de monitoring van de pensioenuitvoering;
- ✓ de evaluaties van de bestuurscommissies, de dagelijkse leiding en de externe dienstverleners;
- ✓ de ALM-studie;
- ✓ het beleggingsplan;
- ✓ het afdekken van renterisico's en de beleggingsmix;
- ✓ de rapportages met betrekking tot beleggingsresultaten en risico's;
- ✓ maatschappelijk verantwoord beleggen;
- ✓ de pensioenregeling per 1 januari 2020.

In het kader van de reguliere beleidscyclus heeft het bestuur onder meer vergaderd over de jaarrekening, het afleggen van verantwoording aan het verantwoordingsorgaan, het toezicht door de visitatiecommissie, de jaarlijkse kernvergadering en de adviezen van de bestuurscommissies.

Beloningsbeleid

Het fonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Het fonds heeft daarbij een afweging gemaakt op basis van de (lange termijn) doelstellingen van het fonds, de passendheid in de onderneming, de verantwoordelijkheid en de aan de functies gestelde eisen en het tijdsbeslag.

Het beloningsbeleid is van toepassing op de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. Het beloningsbeleid is door het bestuur vastgesteld conform de richtlijnen van de SER. Dit houdt in dat de bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan € 205 per vergadering tot 1 uur, € 410 per vergadering van 1-3 uur en € 615 per vergadering langer dan 3 uur ontvangen. De voorzitter van een commissie

ontvangt 125% van dit bedrag. De door de werkgever benoemde bestuursleden ontvangen geen beloning, behalve de voorzitter waarvoor een aparte regeling is afgesproken. Zijn beloning is in 2014 vastgesteld op € 15.000 per jaar en wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de prijsindex. In 2019 is bovenop deze vergoeding een vergoeding van € 200,- per uur toegekend voor zijn taken als sleutelfunctiehouder Internal Audit.

Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders. Alleen de bestuurders die werknemer zijn van één van de bij het fonds aangesloten ondernemingen, nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van de voorwaarden in het pensioenreglement.

3.6 Financiële paragraaf

Samenvatting van de financiële positie van het fonds en ontwikkelingen gedurende het jaar:

(* € 1.000)	Pensioen- vermogen
Stand per 1 januari 2019	314.969
Beleggingsresultaten (eigen beheer)	17.177
Premiebijdragen	5.310
Uitkeringen	-6.628
Waardeoverdrachten	670
Pensioenuitvoeringskosten	-701
Baten uit herverzekering	12.813
Overige	21.507
Stand per 31 december 2019	365.117

(* € 1.000)	Technische voorzieningen
Stand per 1 januari 2019	247.391
Benodigde interest	-591
Benodigd voor pensioenopbouw	6.759
Indexering en overige toeslagen	4.651
Inkomende waardeoverdrachten	1.185
Onttrekking uitvoeringskosten	-832
Uitgaande waardeoverdrachten	-285
Uitkeringen	-6.550
Wijziging marktrente	36.879
Vorming kostenvoorziening	232
Overige mutaties	-61
Stand per 31 december 2019	288.778

(* € 1.000)	Pensioen- vermogen	Technische voorzieningen	Dekkings- graad
Stand per 1 januari 2019	314.969	247.391	127,3%
Stand per 31 december 2019	365.117	288.778	126,4%

De verandering in de dekkingsgraad wordt voornamelijk veroorzaakt door de daling van de rente, ook is er sprake van een verlies op de zuiver kostendekkende premie.

Het saldo van baten en lasten over de afgelopen jaren kan als volgt worden geanalyseerd:

(* € 1.000)	2019	2018	2017
Premieresultaat	-1.450	-1.233	-1.642
Interestresultaat	15.463	-6.417	15.174
Toeslagen	-4.651	-943	-478
Pensioenuitvoeringskosten	-43	-74	-88
Waardeoverdrachten	-230	-289	-9
Ontvangen overwaardering uit depot AEGON	-	-	-
Vorming kostenvoorziening	-232	-111	51
Overig resultaat	-97	425	371
	8.760	-8.642	13.379

Ultimo 2019 bedraagt de gemiddelde marktrente circa 0,7% (2018: 1,4%).

Uitvoeringskosten

(* € 1.000)	2019	2018
Administratieve uitvoeringskosten (eigen beheer)	701	689
In euro's per deelnemer	228	235
Vermogensbeheerkosten	1.162	1.071
In aantal basispunten over het gemiddeld belegd vermogen	45	43
Transactiekosten	132	220
In aantal basispunten over het gemiddeld belegd vermogen	5	9
Gemiddeld belegd vermogen	260.509	247.485

In de onderstaande paragrafen worden de kosten verder toegelicht.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bestaan onder meer uit advieskosten, accountants- en actuariskosten, kosten voor de administratieve uitvoering, contributies en bankkosten. De totale uitvoeringskosten in 2019 bedragen EUR 701.000 (2018: EUR 689.000). Vanaf verslagjaar 2016 is een deel van de kosten van het vermogensbeheer, die in vorige jaren als pensioenuitvoeringskosten werden verantwoord, afgesplitst van de pensioenuitvoeringskosten en toegevoegd aan de kosten van het vermogensbeheer.

De vermogensbeheerkosten in % van het gemiddeld belegd vermogen:

Vermogensbeheerkosten (totaal beleggingen)	2019	% van het gemiddeld belegd vermogen	2018	% van het gemiddeld belegd vermogen
Herverzekerd depot	401	0,27%	394	0,27%
Eigen beheer depot				
- Directe kosten vermogensbeheer	333	0,30%	325	0,33%
- Indirecte kosten vermogensbeheer	<u>428</u>	<u>0,38%</u>	<u>352</u>	<u>0,35%</u>
- Subtotaal	761	0,68%	677	0,68%
Totaal (gemiddeld over beide depots)	1.162	0,45%	1.071	0,43%

De hogere vermogensbeheerkosten voor het eigen beheer depot ten opzichte van het herverzekerde depot zijn het gevolg van het kleinere depot, de hogere allocatie naar return beleggingscategorieën, maar met name de additionele kosten voor bijvoorbeeld accountant, adviseur, beleggingscommissie, extra rapportages en bestuurskosten en overige kosten die aan het vermogensbeheer worden gealloceerd.

De vermogensbeheerkosten van het totale pensioenfonds bedragen 0,45% in 2019 (0,43% in 2018). De indirecte kosten zijn in 2019 gestegen.

Beleggingsmix

In de volgende tabel worden de vermogensbeheerkosten per beleggingscategorie gespecificeerd:

Beleggingen totaal	Gemiddeld belegd vermogen	Beheer- kosten	Beheer- kosten in % vermogen	Resultaat- afhankelijke vergoeding	Totaal
Aandelen	87.456	246	0,28%	2	248
Vastrentende waarden	151.440	315	0,21%	-	315
Vastgoed	3.064	10	0,32%	-	10
Hedgefondsen	6.664	56	0,84%	-	56
Overige beleggingen	124	1	0,42%	-	1
Overlay beleggingen	11.761	94	0,80%	-	94
Overig	-	-	-	-	-
Totaal	260.509	722	0,28%	2	724

Beleggingen eigen beheer	Gemiddeld belegd vermogen	Beheer-kosten	Beheer-kosten in % vermogen	Resultaat-afhankelijke vergoeding	Totaal
Aandelen	53.318	136	0,25%	-	136
Vastrentende waarden	53.156	182	0,34%	-	182
Vastgoed	1.875	6	0,31%	-	6
Hedgefondsen	-	-	-	-	-
Overige beleggingen	64	-	0,37%	-	-
Overlay beleggingen	3.314	9	0,27%	-	9
Overig	-	-	-	-	-
Totaal	111.727	333	0,30%	-	333

De resultaatafhankelijke vergoedingen zijn vergoedingen die betaald zijn aan via AEGON Investment Management B.V ingehuurde externe managers voor het actieve aandelenbeheer bij het herverzekerde deel en gedeeltelijke invulling via hedge funds.

De wat hogere vermogensbeheerkosten voor het eigen beheer depot ten opzichte van het de totale portefeuille is het gevolg van het kleinere depot, de hogere allocatie naar return beleggingscategorieën en een hogere allocatie return vastrentende waarden (zoals High Yields en Emerging market Debt).

Transactiekosten

De geïdentificeerde transactiekosten bedragen in 2019 EUR 132 (2018: EUR 220).

Transactiekosten	2019 euro	Basispunten van het belegd vermogen	2018 euro	Basispunten van het belegd vermogen
Herverzekerd depot	129	9	146	10
Eigen beheer depot	3	0	74	7
Totaal (gemiddeld over beide depots)	132	5	220	9

De gerapporteerde transactiekosten in 2019 zijn een stuk lager dan in 2018, in het eigen beheer depot waren de transactiekosten zeer minimaal.

Totale kosten vermogensbeheer

De totale kosten vermogensbeheer komen in 2019 hoger uit dan in 2018.

In 2019 zijn de vermogensbeheerkosten 0,45% en de transactiekosten 0,05%, waarmee de totale kosten vermogensbeheer 0,50% bedragen in 2019. In 2018 waren de vermogensbeheerkosten 0,43% en 0,09% transactiekosten, waarmee de totale kosten vermogensbeheer 0,52% bedragen, ofwel er heeft in 2019 een daling plaatsgevonden van 0,02% van de totale kosten vermogensbeheer.

De daling van de kosten zit in lagere gerapporteerde transactiekosten.

De vermogensbeheerkosten van 0,45% in 2019 zijn iets lager dan de 0,47% die in 2018 gemiddeld gold voor Nederlandse pensioenfondsen (bron: LCP). De transactiekosten van 0,05% zijn ook onder de 0,09% die in 2018 gemiddeld gold voor Nederlandse pensioenfondsen (bron: LCP).

Aansluiting met jaarrekening

De toelichting op de vermogensbeheerkosten in het bestuursverslag wijkt op onderdelen af van de kosten zoals gepresenteerd in de jaarrekening. De toelichting in het bestuursverslag houdt rekening met de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie. In de jaarrekening zijn de kosten verantwoord overeenkomstig de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

In de volgende tabel is de aansluiting tussen de vermogensbeheerkosten zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en de kosten zoals opgenomen in de jaarrekening weergegeven:

	Vermogens- beheer kosten	Performance gerelateerde vergoedingen	Transactiekost en
	EUR	EUR	EUR
Beheervergoedingen	734	2	132
Overige kosten	428	-	-
Totale vermogensbeheerkosten en transactiekosten	1.162	2	132
Kosten opgenomen in de jaarrekening	381	-	-
Kosten gesaldeerd met indirecte beleggingsopbrengsten	380	-	3
Kosten garantiecontract	401	2	129
Totale vermogensbeheerkosten en transactiekosten	1.162	2	132

De administratieve uitvoeringskosten zoals opgenomen in het bestuursverslag sluiten aan op de kosten in de jaarrekening.

Solvabiliteit

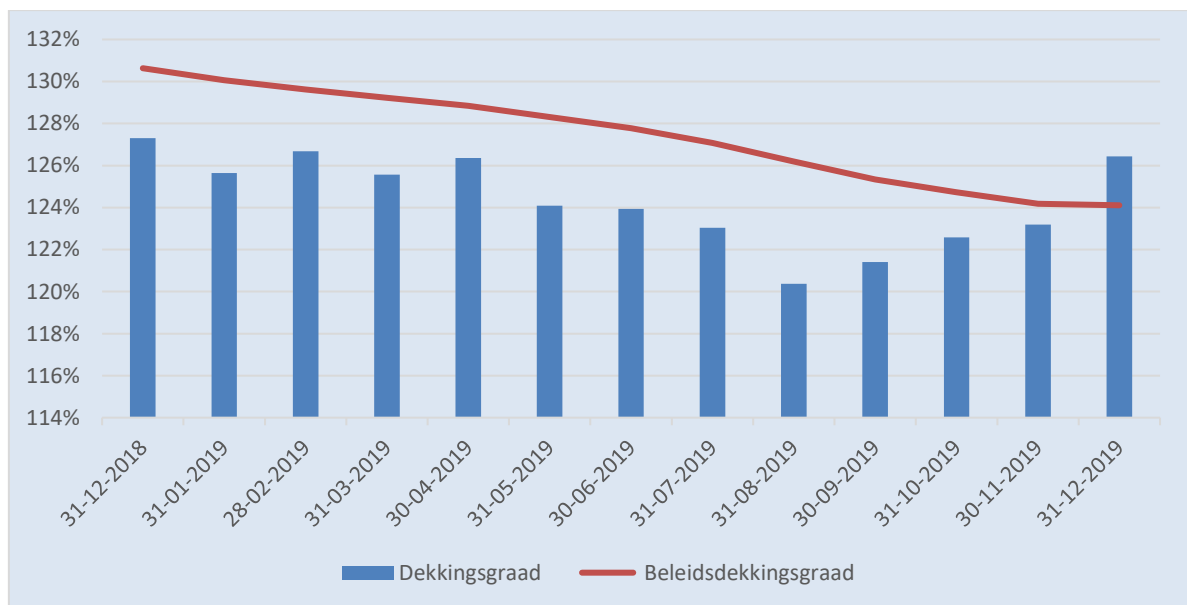
Ultimo 2019 bedraagt de dekkingsgraad 126,4% (2018: 127,3%) en de beleidsdekkingsgraad, het gemiddelde van de dekkingsgraden van de laatste 12 maanden, 124,1% (2018: 130,6%).

De vereiste dekkingsgraad op basis van de feitelijke beleggingsportefeuille per 31 december 2019 bedraagt 104,1%. Het minimaal vereist vermogen bedraagt per 31 december 2019 103,7%. Ultimo 2019 is de reële dekkingsgraad 100,1%.

Beleidsdekkingsgraad

Onder het nFTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

Onderstaande grafiek geeft de maand-op-maand-ontwikkeling aan van de dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad.

3.7 Beleggingen

Beleggingsbeleid

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het strategische beleggingsbeleid. Hieronder wordt verstaan de vaststelling van het doel en de stijl van het beleggingsbeleid, de strategische allocatie en bandbreedtes en de benchmarks. Voor de herverzekerde portefeuille gebeurt dit in overleg met de verzekeraar.

De strategische allocatie is de verdeling van het vermogen over beleggingscategorieën waarbij op langere termijn optimalisatie van het rendement wordt verwacht. Randvoorwaarde is dat de pensioenverplichtingen nagekomen kunnen worden en het risico aanvaardbaar is.

Bij de vaststelling van het beleggingsbeleid en de concrete invulling van richtlijnen maakt het bestuur mede gebruik van een 'Asset Liability Management'-analyse (ALM-studie). Deze studie wordt eens per drie jaar uitgevoerd of zoveel eerder als het bestuur dit nodig acht.

Het bestuur heeft in 2015 een 'Asset Liability Management'-analyse (ALM-studie) laten uitvoeren. Dit als gevolg van de gewijzigde situatie van het pensioenfonds met ingang van 1 januari 2015 en het nieuwe Financiële Toetsingskader. Eind 2018 is opnieuw een ALM-studie uitgevoerd. Op basis van de uitkomsten van de ALM-studie is de beleggingscommissie tot de conclusie gekomen dat vastgoedaandelen een goede toevoeging zouden kunnen zijn aan de beleggingsportefeuille. Het bestuur heeft daarop besloten door S&V een RBS-studie (risicobudgetstudie) te laten uitvoeren zodat een investment case kan worden opgesteld. Deze studie wordt begin 2020 afgerond.

Herverzekerde portefeuille

De algemene doelstelling is een zo goed mogelijk rendement behalen binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico binnen het raamwerk van het verzekerde contract met Aegon Levensverzekering N.V.

Er wordt namens Stichting Sportfondsen Pensioenfonds een 'actieve' beleggingsstijl gehanteerd. Dit wil zeggen dat zal worden getracht op basis van marktvisie een hoger rendement te behalen dan de gekozen benchmark. Dit alles binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico.

Het vermogen wordt belegd in een mix met 29% in wereldwijde aandelen en 71% in vastrentende waarden. Het beleggingsproces is gericht op het toevoegen van waarde door middel van een actief beleid over en binnen de beleggingscategorieën. Ten aanzien van aandelen heeft het actieve beleid betrekking op landen, sectoren en individuele bedrijven. Bij obligaties leidt het beleid bovendien tot het innemen van looptijden, yieldcurve en landen posities.

Door te beleggen in het Strategic Liability Matching Fund (SLM) wordt de rentegevoeligheid van de vastrentende portefeuille meer in overeenstemming gebracht met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Het SLM-fonds bestaat uit renteswaps en een buffer die bestaat uit staatsobligaties. Door een deel van de strategische portefeuille in het SLM-fonds te beleggen wordt strategisch 35% van het renterisico van de verplichtingen afgedekt.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille per ultimo 2019 is weergegeven in onderstaande tabellen.

Beleggingscategorie	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
Liquiditeiten	-5,0	0,0	5,0	-0,4
Vastrentende waarden	61,0	71,0	81,0	66,9
Aandelen / zakelijke waarden	24,0	29,0	34,0	33,4

Vastrentende waarden	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
Aegon Core Eurozone Government Bond Index Fund / AEAM SLM Fund	33,0	48,0	63,0	43,2
AEAM Government Related Investment Fund	10,0	20,0	30,0	25,3
Aegon European Credit Fund	10,0	15,0	20,0	15,4
Aegon Hypothekenfonds	10,0	15,0	20,0	14,1
Aegon TIRO Fund	0,0	2,0	3,0	2,1

Aandelen	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
Aegon World Equity Fund (EUR)	100,0	100,0	100,0	100,0

Beleggingsfonds	Benchmark
Aegon Core Eurozone Government Bond Index Fund / AeAM SLM Fund	ML Core Eurozone Gov Bond Index cst
AeAM Government Related Investment Fund	ML Core Eurozone Gov Bond Index cst
Aegon European Credit Fund	Barclays Euro-Aggregate Corporate Index
Aegon Hypothekenfonds	JP Morgan Gov. Bond Index Traded Neth.
Aegon TIRO Fund	Merril Lynch Europ. Union Gov. Bond
Aegon World Equity Fund (EUR)	MCSI ACWI (USD, GBP, JPY hedged to €) cst

Eigen beheer

In 2015 is een start gemaakt met een nieuwe beleggingsportefeuille waarin het vrije vermogen en de nieuwe premie belegd wordt. De vermogensbeheerder van deze beleggingen is Aegon Asset Management.

Het vermogen wordt belegd in een mix met 48% in wereldwijde aandelen en 52% in vastrentende waarden. Voor de aandelenportefeuille wordt een passief beleid gevoerd.

In 2018 is besloten om het aandeel van overheidsgerelateerde beleggingen, hypothecken en obligaties van opkomende markten te verhogen ten koste van het aandeel van Europese staats- en bedrijfsobligaties. Dit om een meer gebalanceerde portefeuille te realiseren en tegen een gelijkblijvend risico het rendement te verhogen.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille per ultimo 2019 is weergegeven in onderstaande tabellen.

Beleggingscategorie	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
Liquiditeiten	0,0	0,0	10,0	0,2
Vastrentende waarden	42,0	52,0	62,0	46,4
Aandelen / zakelijke waarden	38,0	48,0	58,0	53,4

Vastrentende waarden	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
AEAM Core Eurozone Government Bond Index Fund / AEAM SLM Fund	0,0	9,7	19,7	5,8
AEAM European Bond Fund	4,7	9,7	14,7	8,8
AEAM Government Related Investment Fund	8,2	18,2	28,2	19,5
AEAM European Credit Fund	4,7	9,7	14,7	9,9
AEAM Dutch Mortgage Fund	4,4	9,4	14,4	9,6
AEAM Dutch Mortgage Fund 2	5,7	10,7	15,7	14,6
AEAM ABS Fund	10,3	15,3	20,3	13,8
AEAM Global High Yield Fund (EUR)	2,3	4,8	7,3	5,1
AEAM Emerging Market Debt Fund (EUR)	7,5	12,5	17,5	12,9

Aandelen	Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)	Feitelijk (%)
AEAM World Index Fund (EUR)	100,0	100,0	100,0	100,0

Beleggingsfonds	Benchmark
AEAM Core Eurozone Government Bond Index Fund / AEAM SLM Fund	ML Core Eurozone Gov Bond Index cst
AEAM European Bond Fund	Merril Lynch Europ. Union Gov. Bond
AEAM Government Related Investment Fund	ML Core Eurozone Gov Bond Index cst
AEAM European Credit Fund	Barclays Euro-Aggregate Corporate Index
AEAM Dutch Mortgage Fund	JP Morgan GBI Traded Netherlands
AEAM Dutch Mortgage Fund 2	JP Morgan GBI Traded Netherlands
AEAM ABS Fund	BC € ABS FRN Comp + BC € ABS Fix Cpn Comp
AEAM Global High Yield Fund (EUR)	70% BB US HiY + 30% BB Pan EU HiY (€)
AEAM Emerging Market Debt Fund (EUR)	JP Morgan EMBI GD (hedged)
AEAM World Equity Index Fund (EUR)	MCSI ACWI (USD, GBP, JPY hedged to €) cst

Het strategische renteafdeckingspercentage (op basis van marktwaarde van de verplichtingen) is in 2016 vastgelegd op 70% (met een bandbreedte van 10%-punten). Vanwege de nog beperkte verplichtingen die in het depot zijn opgenomen, zorgde de portefeuille vastrentende waarden voor een relatief hoge renteafdekking. In de loop van 2016 zijn participaties in het Strategic Liability Matching Fund (SLM) aangekocht en is een dynamisch renteafdeckingsbeleid ingevoerd, waarbij de renteafdekking daalt bij lagere rentestanden. Ultimo 2019 was de gewenste dynamische renteafdekking 40%, op basis van de 30-jaars euro swaprente van 0,5% per medio december.

Beleggingsresultaten

Herverzekerde portefeuille

Het resultaat op de beleggingen in het herverzekerde contract was in 2019 12,54%. Exclusief de afdekking van het renterisico bedroeg het rendement 11,13% na aftrek van kosten. Door dit goede beleggingsresultaat is sprake van een overrente van EUR 6.422.006 over 2019, na verrekening van de negatieve overrente van 3.977.493 over 2018.

Rendementen	Portefeuille (%)	Benchmark (%)	Toegevoegde waarde (%)
Vastrentende waarden	4,91	4,59	0,31
Aandelen	26,24	24,70	1,24
Totaal excl. SLM	11,45	10,61	0,76
Totaal excl. SLM, na kosten	11,13	10,61	0,47
Strategic Liability Matching	58,75		
Totaal incl. SLM	12,89		
Totaal incl. SLM, na kosten	12,54		

De vastrentende waarden lieten een rendement zien van 4,91% voor kosten. Over het totaal van de vastrentende waarden portefeuille heeft de vermogensbeheerder een toegevoegde waarde behaald van 0,31%.

Staatsobligaties hadden een rendement van 4,17%. Overheidsgerelateerde obligaties lieten een rendement zien van 5,29% met een toegevoegde waarde van 1,01%. Bedrijfsobligaties hadden een rendement van 6,73% met een toegevoegde waarde van 0,46%. Hypotheken presteerden goed met een positief rendement van 4,73% en een toegevoegde waarde van de vermogensbeheerder van 0,71%. Het Tactical Interest Rate Overlay Fund stelde teleur met een negatief rendement van -11,09% en een negatieve toegevoegde waarde van -16,58%.

De aandelen rendeerden zeer goed (26,24% voor kosten). Het actieve beheer van de vermogensbeheerder leidde tot een toegevoegde waarde van 1,24%.

Eigen beheer

Rendementen	Portefeuille (%)	Benchmark (%)	Toegevoegde waarde (%)
Vastrentende waarden	7,06	5,43	1,55
Aandelen	25,76	24,70	0,85
Totaal	16,43	14,76	1,46
Totaal na kosten	16,02	14,76	1.10
Strategic Liability Matching	58,69		
Totaal incl. SLM	17,91		
Totaal incl. SLM, na kosten	17,49		

Het beleid voor de beleggingen in eigen beheer van het fonds is offensiever dan dat van de herverzekerde portefeuille. Deze beleggingen laten in 2019 een rendement zien van 17,49% na aftrek van kosten. Het dynamische rentebeleid heeft waarde toegevoegd. Exclusief rentehedge bedroeg het rendement 16,02% na kosten.

De vastrentende waarden hadden een rendement van 7,06% voor kosten. De vermogensbeheerder wist op de vastrentende waarden portefeuille een toegevoegde waarde te realiseren 1,55%).

De resultaten zijn vooral veroorzaakt door de obligaties van opkomende markten (11,55%) en de high yield obligaties (10,93%), maar alle categorieën lieten een positief resultaat zien: de bedrijfsobligaties (6,57%), de staatsobligaties (5,17%), de overheidsgerelateerde obligaties (5,29%), de hypotheken (7,66 en 9,46%) en de asset backed securities (1,36%).

Het actieve beheer van het vermogensbeheer leidde tot een positieve toegevoegde waarde bij hypotheek (5,27 en 3,53 %), overheidsgerelateerde beleggingen (1,00%), bedrijfsobligaties (0,31%), asset backed securities (0,26%) en high yield obligaties (0,06%). Bij de overige categorieën voegde de vermogensbeheerder geen waarde toe: obligaties van opkomende landen (-0,10%) en staatsobligaties (-0,83%).

De aandelen in eigen beheer lieten een winst zien van 25,76% voor kosten.

Beleggingen in 2019 en beleggingsvooruitzichten voor 2020

In 2019 beheersten een paar thema's de financiële markten. Na een sterke correctie op de markten eind 2018, verbeterde het beleggerssentiment in het begin van 2019. Deze opleving was voornamelijk het gevolg van de wijziging in monetair beleid.

Soepeler monetair beleid

Begin 2019 hintte de Federal Reserve, de centrale bank in de VS, op een versoepeling van het beleid en begon te spreken over renteverlagingen. In de tweede jaarhelft werd de rente daadwerkelijk verlaagd. Ook de ECB veranderde in 2019 van koers, nadat het eind 2018 was gestopt met het opkopen van obligaties en geleidelijke renteverhogingen in de lijn der verwachting lagen. In reactie op verzwakkende economische indicatoren kondigde de ECB eind 2019 aan het opkoopprogramma te herstarten en de beleidsrente opnieuw te verlagen.

Politieke invloeden

In de loop van het jaar zorgden geopolitieke ontwikkelingen voor toenemende volatiliteit op de financiële markten. De onderhandelingen tussen de VS en China over een handelsdeal beheersten het nieuws. Een ander punt van aandacht voor beleggers was de Brexit. Aan het einde van 2019 bereikten de VS en China een 'fase 1'-handelsovereenkomst en won Boris Johnson de Britse verkiezingen overtuigend. Door deze ontwikkelingen verbeterde het beleggerssentiment en aandelenmarkten behaalden nieuwe records.

Het was een goed jaar voor beleggingen

In de afgelopen kwartalen is de economische expansie afgezwakt – vooral in de industriële sectoren - en zijn de risico's toegenomen. In de Verenigde Staten is de economische groei nog steeds redelijk. Europa is getroffen door de wereldwijde handelsproblemen en de onzekerheid rond de Brexit. Vooral de industriële sector had te lijden onder de tegenwind. In heel Azië zagen we ook zwakte als gevolg van bovengenoemde handelsproblemen en onzekerheid. In China daalde de jaar-op-jaar economische groei tot 6,0%.

Ondanks het afnemende economische momentum en de geopolitieke onzekerheden behaalden de meeste beleggingscategorieën prima rendementen in 2019. De meeste vastrentende beleggingen profiteerden van het accommoderende monetair beleid. Risicovolle beleggingen zoals aandelen en beursgenoteerd onroerend behaalden de hoogste jaarrendementen in de afgelopen tien jaar.

Gematigde vooruitzichten

Begin 2020 was de verwachting dat de meeste beleggingscategorieën de komende periode gematigde rendementen zouden halen. De rente- en kredietopslag van beleggingen in vastrentende waarden – zoals staats- en bedrijfsobligaties - was al laag, en risicovolle beleggingen – zoals aandelen – hadden relatief hoge waarderingen. Hierdoor was het potentieel voor hoge rendementen relatief beperkt.

Inmiddels heeft de uitbraak van het coronavirus gezorgd voor een snelle verdamping van een flink deel van de beurswaardes. Op het moment van schrijven is het nog niet duidelijk hoelang deze situatie zal voortduren en zijn de gevolgen nog niet te overzien.

ESG-beleid (Verantwoord Beleggen)

Het bestuur heeft als visie dat het pensioenfonds een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft. Hierin past ook maatschappelijk verantwoord beleggen. Het pensioenfonds streeft daarom naar een zo hoog mogelijk financieel rendement op beleggingen zonder negatieve gevolgen voor mens en milieu. Het pensioenfonds onderschrijft de Principles for Responsible Investment van de Verenigde Naties (UNPRI): een aantal beginselen op het gebied van milieu, sociale omstandigheden en goed ondernemingsbestuur voor de beleggingspraktijk. Daarnaast is het pensioenfonds van mening dat deze zogenaamde ESG-factoren integraal onderdeel dienen te vormen van het beleggingsproces.

Het beleid van AEGON Asset Management sluit aan bij deze visie van het bestuur. Als externe vermogensbeheerder van het pensioenfonds geeft Aegon uitvoering aan het beleid dat het pensioenfonds voert met betrekking tot verantwoord beleggen. Via Aegon stuurt het pensioenfonds actief op naleving van ESG-beleid door:

- uitsluiting;
- stembeleid;
- dialoog (engagement);
- ESG-integratie;
- zover mogelijk: impact investeringen.

Het ESG-beleid is uitgewerkt en wordt nader toegelicht in de ABTN.

3.8 Pensioen

Het pensioenreglement is alleen aangepast aan de gewijzigde franchise en het maximaal pensioengevend salaris.

Kenmerken regeling

In het boekjaar is het opbouwpercentage gesteld op 1,788% met een pensioenleeftijd van 68 jaar. De kenmerken van de regeling zijn als volgt:

Onderwerp	Regeling
Pensioensysteem	Middelloon
Pensioenleeftijd	68
Pensioengevend salaris	Maximum € 107.593
Franchise	€ 13.363
Opbouwpercentage	1,788%
Nabestaandenpensioen	70% van het jaarlijkse levenslange ouderdomspensioen
Premie in procenten van de pensioengrondslag	22%

Toeslagbeleid

Op alle pensioenaanspraken en pensioenrechten (ingegane pensioenen) wordt jaarlijks een toeslag verleend van maximaal de procentuele stijging van de “consumenten prijsindex alle huishoudens” (CPI, 2015=100) zoals vastgesteld door het CBS. Hierbij wordt de CPI in aanmerking genomen zoals die geldt op 1 oktober voorafgaande aan de indexatie ten opzichte van de CPI op 1 oktober van het daaraan voorafgaande jaar.

Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Hierbij wordt de te verlenen toeslag gemaximeerd op het percentage dat volgt uit de in het financieel toetsingskader vastgelegde berekeningsmethodiek. Bij een beleidsdekkingsgraad onder 110% wordt geen toeslag verleend. Bij een beleidsdekkingsgraad boven 110% wordt een toeslag alleen verleend voor zover deze toekomstbestendig is. Bij een beleidsdekkingsgraad boven de streefgrens kan een volledige toeslag worden verleend. Het bestuur heeft besloten om van een vaste streefgrens van 130% uit te gaan.

Per 31 december 2019 is deze toeslagdekkingsgraad verlaagd van 130 naar 126%.

Het vermogen dat uitgaat boven de hoogste van enerzijds de streefgrens en anderzijds de vereiste dekkingsgraad (op basis van het vereist vermogen), kan jaarlijks voor ten hoogste een vijfde deel worden aangewend om gemiste toeslagen uit het verleden in te halen.

In de volgende tabel wordt het toeslagbeleid schematisch weergegeven:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslag
$BDGR \geq 126\%$	Volledig en mogelijkheid tot inhaaltoeslag
$110\% \leq BDGR < 126\%$	Lineair %, gemaximeerd op bestendige toeslag (zie onder)
$MVV \leq BDGR < 110\%$	Geen toeslag of kortingen gespreid in maximaal 10 jaar tot niveau Vereist Vermogen.
$BDGR < MVEV$	Korting als ultimum remedium ineens tot niveau MVEV na 5 jaar

Uitgangspunt voor de beleidskeuze is de beleidsdekkingsgraad per 31 december van het jaar voorafgaand aan het toeslagbesluit per 1 januari.

Onder beleidsdekkingsgraad wordt verstaan het 12-maands voortschrijdende gemiddelde van de dekkingsgraad. Hierbij is de dekkingsgraad gelijk aan de som van het vermogen aanwezig in eigen beheer en de technische voorzieningen uit hoofde van het garantiecontract, gedeeld door de som van de technische voorzieningen in eigen beheer en uit hoofde van het garantiecontract.

Het bestuur heeft besloten, als voorschot op toekomstige toeslagen, alle pensioenaanspraken en –rechten per 1 januari 2015 te verhogen met 2%.

Het bestuur heeft voor het toeslagbeleid in dit beleidskader de volgende aanvullende voorwaarden vastgesteld:

- ✓ zolang het voorschot op toekomstige toeslagen nog niet is verrekend, wordt voornoemd schema aangehouden;
- ✓ zolang sprake is van dispensatie van de verplichte deelname aan SPR is de toeslag in enig jaar minimaal gelijk aan de toeslag van SPR, mits voldaan is aan de eis van toekomstbestendigheid;
- ✓ zodra het voorschot op toekomstige toeslagen voor de actieven is verrekend en zolang sprake is van dispensatie van de verplichte deelname aan SPR, wordt er aan de actieven alleen een hogere toeslag verleend dan de toeslag van SPR indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds na toeslagverlening groter is dan 117,5%.
- ✓ zodra het voorschot op toekomstige toeslagen voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden is verrekend en zolang sprake is van dispensatie van de verplichte deelname aan SPR, wordt er aan de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden alleen een hogere toeslag verleend dan de toeslag van SPR indien de beleidsdekkingsgraad van het fonds na toeslagverlening groter is dan 117,5%.

Op basis van dit beleidskader zal het bestuur in de loop van 2020 besluiten over de toeslag per 1 januari 2020.

Over de jaren zijn de per 1 januari toegekende toeslagen als volgt:

	2019	2018	2017	2016	2015
Actieve deelnemers	2,10%	1,17%	1,43%	1,05%	2,00%
Pensioengerechtigden en gewezen deelnemers	2,10%	1,17%	0,24%	0,26%	2,00%
Prepensioen	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Overzicht van het verstrekte voorschot en de reeds verrekenende toeslagen per 31 december 2018:

	Actieven en ao-ers	Pensioen- gerechtigden en slapers
Voorschot per 01-01-2015	2,00%	2,00%
Verrekenende toeslagen:		
per 01-01-2016	1,05%	0,26%
per 01-01-2017	1,43%	0,24%
per 01-01-2018	1,17%	1,17%
per 01-01-2019	0,00%	0,32%
Nog te verrekenen per 31-12-2019	0,00%	0,00%

Sinds 1 januari 2010 (de laatste 10 jaar) hebben de actieve deelnemers cumulatief 7,95% (2018: 11,41%) aan toeslagen gemist en de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers 11,45% (2018: 14,66%).

Mutatieoverzicht deelnemers

	Actief	Slaper	Pensioen- gerechtigd	Totaal
Stand per 1 januari 2019	1.804	3.702	1.134	6.640
Correctie stand per 1 januari 2019	4	-13	-	-9
Nieuwe deelnemers	585	-101	-2	482
Ontslag	-487	493	1	7
Waardeoverdracht/afkoop	-1	-336	-3	-340
Ingang pensioen	-9	-61	70	-
Overlijden	-3	-8	-7	-18
Overige oorzaken	0	11	-11	-
Stand 31 december 2019	1.893	3.687	1.182	6.762

In het aantal actieve deelnemers zijn 57 (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers (2018: 49) opgenomen waarvoor een (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling van toepassing is.

3.9 Actuariaat

Actuariële analyse

De actuariële analyse van het saldo van baten en lasten kan als volgt worden weergegeven:

(* € 1.000)	2019	2018
Premieresultaat		
Premiebijdragen	5.310	5.170
Pensioenopbouw	-6.760	-6.403
Uitvoeringskosten beschikbaar uit premie	724	705
Uitvoeringskosten beschikbaar uit technische voorzieningen	9	-
Pensioenuitvoeringskosten	-776	-779
Interestresultaat		
Beleggingsresultaten ¹³	23.674	-4.818
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	94	71
Indexering en overige toeslagen	-4.651	-943
Wijziging marktrente	-8.305	-1.670
Overig resultaat		
Resultaat op waardeoverdrachten	-230	-289
Resultaat op kanssystemen	-97	-32
Overige baten en lasten	-	-2
Vorming kostenvoorziening	-232	-111
Wijziging overlevingstafel	-	459
Saldo van baten en lasten	8.760	-8.642

Kostendeekkende premie

(* € 1.000)	2019	2018
Zuiver kostendeekkende premie	8.206	7.816
Gedempte kostendeekkende premie	4.603	4.512
Ontvangen (feitelijke) pensioenpremie	5.310	5.170

Op grond van de actuariële analyse kan worden vastgesteld dat er sprake is van een kostendeekkende premie als wordt uitgegaan van demping op basis van verwacht rendement.

¹³ In de beleggingsresultaten is de overrentedeling van het garantiecontract met AEGON opgenomen.

Samenstelling zuiver kostendekkende premie:

(* € 1.000)	
1. Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	6.053
2. Opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen	1.452
3a. Opslag voor uitvoeringskosten in boekjaar	701
3b. Verlies op uitvoeringskosten	-
4. Actuarieel benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	-
5. Kostendekkende premie = 1 + 2 + 3 + 4	8.206

Gedempte kostendekkende premie:

(* € 1.000)	
1. Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	2.392
2. Opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	574
3a. Opslag voor uitvoeringskosten in boekjaar	701
3b. Verlies op uitvoeringskosten	-
4. Actuarieel benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	936
5. Gedempte kostendekkende premie = 1 + 2 + 3 + 4	4.603

Ontvangen (feitelijke) pensioenpremie

(* € 1.000)	2019	2018
Werkgever	2.678	2.609
Werknemers	2.632	2.561
Totaal	5.310	5.170

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 22,0% (2018: 22,0%) van de som van de pensioengrondslagen.

Samenstelling feitelijke premie:

(* € 1.000)	
1. Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	5.310
2. Premie ten behoeve van herstel	-
3. Premie ten behoeve van indexatie (ook inhaalindexatie)	-
4. Premie voor opbouw extra vrij vermogen	-
5. Feitelijke premie = 1 + 2 + 3 + 4	5.310

Rol en bevindingen van de certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft de opdracht om vast te stellen dat het fonds voldoet aan de vereisten vanuit artikel 126 tot en met 140 PW. Het bestuur heeft kennis genomen van de bevindingen van de certificerend actuaris en neemt de aanbevelingen over.

Oordeel van de certificerend actuaris over de financiële positie (RJ 610.503)

In zijn actuariële verklaring heeft de certificerend actuaris geoordeeld dat voldaan is aan de artikelen 126 tot en met 140 PW. De financiële positie is naar de mening van de certificerend actuaris voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen op de balansdatum tenminste gelijk is aan het vereist eigen vermogen. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen toereikend zijn.

3.10 Risico

Risico's en beheersing van risico's

Bij het bepalen van het beleid en het nemen van belangrijke besluiten maakt het bestuur een afweging tussen risico, rendement en beheersing van de risico's. Daarbij heeft het bestuur bovendien grenzen (risicobereidheid) gedefinieerd voor de omvang van de risico's.

Het bestuur heeft een beleidsdocument integraal risicomanagement vastgesteld, waarin de bedrijfsvoering is ingedeeld in de aandachtsgebieden governance, financiële opzet, beleggingen, vermogensbeheer en pensioen- en financieel beheer. Vanuit de vastgestelde risicobereidheid wordt voor ieder aandachtsgebied een uitvoeringscyclus gevolgd:

- ✓ Er wordt een integrale risicoanalyse uitgevoerd waarin de risico's geïdentificeerd en ingeschat worden.
- ✓ De risicoanalyse leidt tot mogelijke beheersmaatregelen respectievelijk bewakingsmaatregelen.
- ✓ De uitvoering wordt continu gemonitord.
- ✓ Periodiek worden de uitvoering en de monitoring geëvalueerd.
- ✓ Afhankelijk van de resultaten van de evaluatie kan er een aanpassing zijn van het beleid, van de risico's, de risico-inschattingen en de beheers- en bewakingsmaatregelen.

De werkzaamheden in het kader van het integraal risicomanagement worden jaarlijks volgens een opgesteld jaarplan voorbereid door de risicomanagementcommissie en behandeld en vastgesteld in het bestuur.

Het beleid is vastgelegd in de ABTN van het fonds.

De risicogrenzen voor de verschillende risicogebieden ultimo 2019 zijn in onderstaande tabel aangegeven. Een uitgebreidere toelichting op de risico's en de feitelijke omstandigheden per 31 december 2019 is opgenomen in de toelichting op de jaarrekening.

Risico	Risicogrens	31 december 2019 (Eigen beheer depot)	31 december 2019 (Verzekerde depot)
S1 Renterisico	Het renterisico bij het Verzekerde Depot is voor risico verzekeraar. Voor het Eigen Beheer depot geldt een renteafdeckingspercentage van 70%.	Het strategische renteafdeckingspercentage van het fonds is bepaald op 70% van het renterisico op marktwaaarde, maar geldt slechts bij een 30-jaars euro swaprente > 3%. Er is een dynamisch rentebeleid: 2% - 3%: 60% 1% - 2%: 50% <1%: 40%.	Strategisch wordt 35% van renterisico op marktwaaarde afgedekt door middel van het SLM-fonds van Aegon.

Risico	Risicogrens	31 december 2019 (Eigen beheer depot)	31 december 2019 (Verzekerde depot)
S2 Risico zakelijke waarden	Strategische beleggingsmix en bandbreedtes.	De aandelen-portefeuille is 5,4% overwogen op 31-12-2019 t.o.v. de norm van 48%. Dit is binnen de vastgestelde bandbreedtes.	De aandelen-portefeuille 4,4% overwogen op 31-12-2019 t.o.v. de norm van 29%. Dit is binnen de vastgestelde bandbreedtes.
S3 Valutarisico	Binnen aandelen wordt 100% van USD, GBP en JPY afgedekt; overige valuta's worden niet afgedekt. Niet-euro vastrentende waarden zijn volledig afgedekt naar euro.	Binnen aandelen wordt 100% van USD, GBP en JPY afgedekt. Niet-euro vastrentende waarden zijn volledig afgedekt naar euro.	Binnen aandelen wordt 100% van USD, GBP en JPY afgedekt. Niet-euro vastrentende waarden zijn volledig afgedekt naar euro.
S4 Grondstoffenrisico	Niet aanwezig.	Niet aanwezig.	Niet aanwezig.
S5 Kredietrisico	Tegenpartijen in vastrentende waarden, derivaten, collateral en cash dienen een minimale credit rating te hebben van investment grade (m.u.v. strategische exposure naar EMD, HY en ABS).	Alle tegenpartijen hebben ten minste een investment grade rating m.u.v. de strategische exposure naar EMD, HY en ABS.	Alle tegenpartijen hebben ten minste een investment grade rating.
S6 Verzekeringstechnisch risico	Minimaliseren van langlevenrisico door toepassing actuele informatie over overlevingskansen, beperkte risico's uit hoofde van arbeids-ongeschiktheid en overlijden.	Meest recente Prognosetafel met fondsspecifieke correctie toegepast. Stop-loss contract.	Meest recente Prognosetafel met fondsspecifieke correctie toegepast. Volledige herverzekering.
S7 Liquiditeitsrisico	Vrijwel geen liquiditeitsrisico's.	De liquiditeits-ontwikkeling is zodanig dat het fonds vrijwel geen liquiditeitsrisico loopt. Beleggingsfondsen hebben verder vrijwel allemaal dagelijkse liquiditeit.	De liquiditeits-ontwikkeling is zodanig dat het fonds vrijwel geen liquiditeitsrisico loopt. Beleggingsfondsen hebben verder vrijwel allemaal dagelijkse liquiditeit.
S8 Concentratierisico	Vrijwel geen concentratierisico's.	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen.	Voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen.

Risico	Risicogrens	31 december 2019 (Eigen beheer depot)	31 december 2019 (Verzekerde depot)
S9 Operationeel risico	Vrijwel geen operationele risico's.	Contracten en service level agreements met uitvoerder en vermogensbeheerder ingericht. Vrijwel geen operationele risico's.	Contracten en service level agreements met uitvoerder en vermogensbeheerder ingericht. Vrijwel geen operationele risico's.

Beleggingsrisico's

Het beleid is onderzocht in relatie tot de kostendekkende premie, het toeslagbeleid en het (minimaal) vereiste eigen vermogen. In het beleggingsbeleid voor het eigen beheer depot is sprake van een hoger zakelijke waarden risico dan in het verzekerde depot en ook van een grotere spreiding over de verschillende subcategorieën binnen vastrentende waarden (bv. ook high yields, emerging market debt en asset backed securities). Per beleggingscategorie is een strategische weging aangegeven. Ook zijn de bandbreedtes aangegeven die naar het inzicht van de externe vermogensbeheerder benut kunnen worden.

Rente- en matchingrisico

De duratie is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Hiermee kan de rentegevoeligheid worden gemeten. Een hoge duratie betekent dat de dekkingsgraad van het fonds meer gevoelig is voor ontwikkelingen in de marktrente, zowel naar boven als naar beneden.

Het fonds is voor wat betreft het verzekerde depot feitelijk ongevoelig voor wijzigingen in de marktrente, ondanks het feit dat de omvang en duratie van de beleggingen niet gelijk zijn aan de omvang en duratie van de verplichtingen en er wordt gestreefd naar een strategische renteafdekking van 35%. Dit komt omdat sprake is van een herverzekerd contract en dit risico door de verzekeraar wordt gelopen.

Voor het eigen beheer depot geldt dat dit ultimo 2019 nog steeds relatief weinig rentegevoelige verplichtingen kende. Het renterisico van het eigen beheer depot wordt beperkt door toevoeging van beleggingen in het Strategic Liability Matching-fonds (SLM) van AEGON aan de beleggingsportefeuille. Het strategische renteafdekkingspercentage van het fonds is bepaald op 70% (met een bandbreedte van 10%), maar deze geldt slechts bij een 30-jaars euro swaprente > 3%. Het fonds heeft een dynamisch renteafdekkingsbeleid bepaald waarbij het renteafdekkingspercentage afhankelijk is van de 30-jaars euro swaprente. Ultimo 2019 leidde dit beleid tot een renteafdekking van 40%.

De aansturing van de renteafdekking is ondergebracht bij vermogensbeheerder Aegon Asset Management. De beheerder is er verantwoordelijk voor dat de renteafdekking rond het gewenste, strategische niveau blijft en stuurt zo nodig bij als de afgesproken bandbreedtes worden geraakt. De beleggingscommissie is in opdracht van het bestuur belast met de monitoring van de uitvoering van de renteafdekking.

Uitbestedingsrisico

Het fonds heeft een aantal bedrijfsprocessen uitbesteed dat, als gevolg van de complexiteit van regelgeving en van verzekerings- en beleggingsproducten, naar haar overtuiging in plaats van in eigen beheer effectiever en efficiënter door een externe partij kan worden verricht. Het bestuur heeft uitgangspunten voor de uitbesteding geformuleerd in een uitbestedingsplan. De dagelijkse leiding verzorgt de coördinatie van de externe partijen en het bestuur toetst of de uitvoering van de uitbesteding conform de geformuleerde uitgangspunten geschiedt.

Het definiëren van de bedrijfsprocessen (werkzaamheden) die door een externe partij worden verricht, gebeurt in een uitvoeringsovereenkomst, waarvan service level agreements (SLA's) onderdeel uitmaken. Aan de hand van de SLA's en door het bestuur bepaalde criteria, vergewist het bestuur zich ervan dat de prestaties van de externe partijen aan de geformuleerde uitgangspunten voldoen. Ook de criteria zelf worden periodiek herijkt.

De uitbestede werkzaamheden en betrokken partij(en) staan in de actuariële en bedrijfstechnische nota van het fonds vermeld. Voorwaarde voor uitbesteding is dat de contractpartij een ISAE 3402 type II verklaring kan overleggen.

Uitgangspunt is voorts dat het bestuur eindverantwoordelijk en aansprakelijk blijft voor alle uitbestede werkzaamheden.

Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico samenhangend met (veranderingen in en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van de rechtspositie van het fonds, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. De adviserend actuaris en de juridische adviseur van het fonds monitoren doorlopend veranderingen in wet- en regelgeving en informeren en adviseren het fonds op een proactieve wijze.

Financieringsbeleid, premiebeleid en toeslagbeleid

Voor een toelichting op het financieringsbeleid verwijzen wij naar de voorgaande paragrafen.

In het premiebeleid wordt uitgegaan van een doorsneepremie die kostenneutraal is ten opzichte van de premie van Stichting Pensioenfonds Recreatie. De premie bedraagt sinds 2015 22% van de pensioengrondslag. De doorsneepremie dient ten minste gelijk te zijn aan de gedempte kostendeckende premie op basis van een verwacht rendement uitgaande van de maximale parameters van het FTK en een opslag voor de financiering van de toeslagambitie.

Het toeslagbeleid is nader toegelicht in paragraaf 3.8.

3.11 Toekomstparagraaf

Het bestuur heeft de toekomstbestendigheid besproken in de bestuursvergadering van 29 november 2019 en het volgende vastgesteld.

In de risicoanalyse Governance die het fonds heeft opgesteld is, in het kader van het bestaansrecht en het omgevingsrisico, opgenomen dat het fonds periodiek de toekomstbestendigheid van het fonds toetst inclusief een onderzoek naar alternatieve uitvoeringsvormen.

Waarom een eigen pensioenfonds?

SSP is het pensioenfonds voor (oud-)medewerkers van de bij Sportfondsen Groep Nederland (SFN) aangesloten ondernemingen. Een eigen pensioenfonds voor de medewerkers zorgt voor betrokkenheid en herkenbaarheid. De medewerkers delen met elkaar de risico's en hebben zichtbare inspraak in de inhoud van de pensioenregeling.

Het bestuur van het pensioenfonds bestaat voor een deel uit medewerkers van SFN en voor een deel uit externe deskundigen. Door deze samenstelling voelen de medewerkers zich vertegenwoordigd én zijn ze verzekerd van een professionele uitvoering van de pensioenregeling.

Het pensioenfonds dient de belangen van de medewerkers met kennis van de onderneming zonder winstoogmerk. De lijnen zijn kort en aan communicatie met de deelnemers wordt veel aandacht besteed.

Naast de voordelen die een eigen pensioenfonds met zich meebrengt zijn er ook een aantal nadelen. Het vinden van geschikte bestuurders vanuit de ondernemingen is lastig, mede gezien de hoge eisen en het tijdsbeslag die aan bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan worden gesteld. Daarnaast zijn de kosten per deelnemer relatief hoog.

Criteria DNB: risico-indicatoren

De Nederlandsche Bank (DNB) onderscheidt een zevental risico-indicatoren voor de houdbaarheid van pensioenfondsen. De toekomstbestendigheid van het pensioenfonds is aan de hand van deze risico-indicatoren opnieuw beoordeeld:

1. Uitvoeringskosten per deelnemer

De uitvoeringskosten per deelnemer in eigen beheer zijn de afgelopen jaren iets gedaald (2019 € 228) en steken gunstig af in vergelijking met andere fondsen van vergelijkbare grootte (€ 350 2017.*) In vergelijking met grotere fondsen (meer dan 100.000 deelnemers circa € 90*) en de DB kring van APF CB (€ 134**) zijn de uitvoeringskosten hoog.

*CP onderzoek uitvoeringskosten pensioenfondsen 2018
http://www.lcpnl.com/nl/nieuws-en-publicaties/publicaties/2018/20180911_wiu_2018/

** APF CB Kring DB Koopkracht 2018, jaarverslag 2018 pagina 102
<https://centraalbeheerapf.nl/wie-zijn-we/financiële-informatie/>

2. Vergrijzing

Het pensioenfonds is niet vergrijsd. Het percentage gepensioneerde deelnemers bedraagt slechts 17% (2018, daarvoor 16%) en deze groep neemt een aandeel van 41% in de totale Technische Voorzieningen. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers van het fonds is ruim 49 jaar de gemiddelde leeftijd actieven is ruim 44 jaar. In 2019 is het aantal actieve deelnemers toegenomen door aansluiting van een aantal ondernemingen. In vergelijking met andere fondsen is het pensioenfonds een relatief jong fonds.

3. Premiestuur

Het premiestuur geeft de mate aan waarin de financiële positie van het fonds kan worden beïnvloed door verhoging van de premie. Het premiebeleid van het pensioenfonds wordt beperkt door de dispensatie van deelname aan het bedrijfstakpensioenfonds SPR.

Verhoging van de premie met 1%-punt (van 22% naar 23% van de pensioengrondslag) betekent een extra premiebetaling van circa € 0,2 mln. De dekkingsgraad van het fonds stijgt hierdoor met 0,1%. Het premiestuur van het fonds is derhalve beperkt. In vergelijking met andere fondsen kan de premie bij het fonds wel ingezet worden als stuurmiddel, zij het met beperkt effect.

4. Krimp

Na een afname van het aantal actieve deelnemers in de periode 2009-2016 (van 2.284 naar 1.712) stijgt het aantal actieve deelnemers de laatste tijd weer. Per 1 januari 2019 is het aantal deelnemers wederom gestegen door aansluiting van een aantal nieuwe ondernemingen. Van een (sterke) krimp van het aantal actieve deelnemers is naar verwachting in de nabije toekomst geen sprake.

5. Kostenvoorziening

De kostenvoorziening voor de pensioenaanspraken in eigen beheer bedraagt 3% van de Technische Voorzieningen aangevuld met een voorziening voor uitvoeringskosten bij eventuele liquidatie van het pensioenfonds. De kostenvoorziening is toereikend voor de pensioenuitvoering indien geen premie meer wordt ontvangen.

6. Dekkingsgraad

De dekkingsgraad van het fonds bedraagt meer dan de door de wetgever vereiste dekkingsgraad. Ultimo 2019 bedraagt de actuele dekkingsgraad 126,4% en de beleidsdekkingsgraad 124,1%. De vereiste dekkingsgraad bedraagt, door het grote aandeel herverzekering, 104,1%. In vergelijking met andere fondsen is de dekkingsgraad hoog.

7. Omvang

De omvang van het fonds betreft een belegd vermogen van circa € 360 mln., waarvan € 240 mln. herverzekerd en € 120 mln. in eigen beheer. Hiermee behoort het fonds tot de kleine pensioenfondsen.

Overige risico-indicatoren

Het fonds onderscheidt naast de criteria van DNB nog 3 risico's:

8. Niet kunnen voldoen aan de hogere eisen ten aanzien van het besturen van het fonds

Aan besturen van pensioenfondsen worden hoge eisen gesteld. Door het samenstellen van een bestuur met 3 externe professionals en 2 aan SFN verbonden financiële professionals heeft het fonds voldoende kwaliteit binnen het bestuur.

9. Afhankelijkheid van het bedrijfstakpensioenfonds SPR.

Eind 2017 heeft SFN een akkoord gesloten met SPR waarmee de dispensatie is veilig gesteld. Nieuwe accommodaties kunnen toetreden waardoor het aantal actieve deelnemers verder kan groeien. De afhankelijkheid van SPR blijft bestaan, maar door de gunstige dekkingsgraad, de mogelijkheden voor toeslagverlening en het niveau van de pensioenregeling tegen een vergelijkbare premie is de positie van het pensioenfonds gunstig.

10. Wegvallen draagvlak stakeholders

Wanneer aangesloten werkgevers en/of werknemers niet langer bereid zijn een pensioenregeling te faciliteren en te financieren binnen een eigen (ondernemings-) pensioenfonds komt het voortbestaan van het eigen pensioenfonds onder druk te staan. Op dat moment ontstaat dreiging van een zogenaamd gesloten fonds. Een gesloten pensioenfonds wil zeggen een pensioenfonds waarbij er geen pensioenopbouw meer plaats vindt en er geen premie meer wordt betaald. Een gesloten pensioenfonds is doorgaans minder levensvatbaar onder andere vanwege de relatief hogere uitvoeringskosten. Momenteel is geen sprake van vermindering van het draagvlak. Zowel de werkgever(s) als de werknemers steunen het bestaan van een eigen pensioenfonds.

Samenvatting risico-indicatoren

Het geheel aan risico-indicatoren voor het fonds levert een samengesteld beeld op. Positieve indicatoren zijn de hoge dekkingsgraad, premiestuur (beperkt), geen vergrijzing, geen krimp en een voldoende kostenvoorziening. De indicatoren kosten, omvang, en beschikbaarheid nieuwe bestuursleden zijn aandachtspunten. Tot slot speelt de afhankelijkheid van SPR een rol.

Alternatieven uitvoering

Het bestuur heeft een aantal alternatieven benoemd voor de uitvoering van de pensioenregeling.

1. SSP omvormen tot een BPF voor de hele zwembadbranche;

In de overeenkomst met SPR is bepaald dat Sportfondsen Nederland geen initiatieven ontplooit om te komen tot de vorming van een BPF Zwembaden. Daarmee is dit alternatief nu niet aan de orde.

2. de aanspraken bij SPR onderbrengen;

Bij een overgang naar SPR ontstaat een situatie waarbij alle werknemers binnen de zwembadbranche zijn aangesloten bij een pensioenfonds. Bij overgang van een accommodatie van de ene naar de andere exploitant, of van een medewerker van het ene naar het andere zwembad, kan de werknemer binnen het zelfde pensioenfonds blijven en hoeft geen waardeoverdracht plaats te vinden.

De kosten per deelnemer zullen bij door de aansluiting bij SPR dalen; de kosten per deelnemer bij SPR bedroegen in 2018 € 155 (SSP € 235).

Nadeel van het onderbrengen van de pensioenregeling bij SPR is dat de pensioenregeling van SPR van een lager niveau is, medewerkers van SFN geen directe invloed meer hebben op de inhoud van de pensioenregeling en afhankelijk zijn van de CAO-afspraken. De binding tussen de medewerkers van SFN met de nieuwe pensioenuitvoerder SPR zal kleiner zijn.

Door het verschil in dekkinggraad tussen SPR en het pensioenfonds zullen de toekomstige vooruitzichten voor toeslagverlening voor deelnemers van het pensioenfonds (fors) afnemen. Er dienen afspraken gemaakt te worden over de aanwending van de beschikbare middelen in het pensioenfonds op het moment van overdracht. Een van de mogelijkheden is om het surplus aan vermogen dat ontstaat bij overdracht van de opgebouwde pensioenaanspraken en – rechten aan te wenden voor een eenmalige verhoging of een toeslagdepot voor de aanwezige deelnemers bij de overgang naar SPR.

Zolang het fonds dispensatie heeft van SPR is het altijd mogelijk om de dispensatie op te geven en aan te sluiten bij SPR. Op korte termijn lijkt dit geen aantrekkelijke optie voor de deelnemers.

3. de pensioenregeling en aanspraken bij een ander BPF onderbrengen

Deze optie is nog niet uitgebreid onderzocht. Aansluiting bij een ander BPF dan SPR ligt niet voor de hand mede ook gezien de werkingssferen van BPF'en. Het andere BPF moet bereid zijn om een regeling, gelijkwaardig aan SPR uit te voeren en moet dit ook kunnen (werkingssfeer). Voordeel van een BPF zal zijn, net als bij SPR, de kostenbesparing en het niet hoeven leveren van alle bestuursleden, nadeel de grotere afstand tussen medewerkers en fonds.

4. fuseren met een ander fonds, of samenwerken met andere fondsen;

Dit alternatief is nog niet uitgebreid onderzocht. Logischerwijs is de mogelijke fusie- of samenwerkingspartner een ondernemingspensioenfonds. De markt van ondernemingspensioenfondsen verandert snel, het aantal zelfstandige ondernemingspensioenfondsen neemt jaarlijks af. Weinig partijen zullen voor dit alternatief in aanmerking komen, mede gezien de besproken risico-indicatoren.

Belangrijk element bij de fusie met een ander fonds is het niveau van de dekkinggraad van de fuserende pensioenfondsen zoals ook genoemd bij het alternatief onderbrengen bij SPR. Dit alternatief kan alleen gunstig zijn bij een verlaging van de kosten per deelnemer.

Het samenwerken met andere fondsen kan voordelen met zich meebrengen wanneer bijvoorbeeld Bestuursondersteuning wordt gedeeld. Hiermee kunnen de kosten mogelijk worden verlaagd en de kwetsbaarheid/afhankelijkheid van personen worden beperkt. Het nadeel van een verschil in dekkingsgraad speelt in dit alternatief niet.

5. aansluiten bij een Algemeen Pensioenfonds (APF);

Het fonds heeft in een eerder stadium contact gehad met het Centraal Beheer APF en onderzocht of een gedeeltelijk herverzekerd fonds zich bij dit APF kan aansluiten. Aanvankelijk bleek dit niet mogelijk, maar later stelde het APF zich flexibeler op. Het niveau van de uitvoeringskosten leek niet significant lager na aansluiting bij een APF. Inmiddels is de APF markt volwassener geworden. Een nieuw onderzoek naar aansluiting bij een APF, al dan niet met een eigen kring, kan gunstig zijn voor het fonds indien het niet meer mogelijk blijkt om een deskundig bestuur samen te stellen en het kostenniveau aanzienlijk hoger blijft dan bij een APF. Via het belanghebbendenorgaan van een APF kan een nauwere band blijven bestaan met de deelnemers.

6. alle pensioenaanspraken onderbrengen bij een verzekeraar;

Deze optie acht het bestuur op dit moment zowel uit kosten oogpunt als voor wat betreft de kwaliteit van de dienstverlening weinig aantrekkelijk.

Nader onderzoek naar alternatieven uitvoering

Van de genoemde alternatieven voor uitvoering is nog niet ieder alternatief nader onderzocht.

Een nader onderzoek naar alternatieven is noodzakelijk indien:

- het bestuur de kwetsbaarheid van de huidige uitvoering (op termijn) te groot acht
- ontwikkelingen in het toezicht of de pensioenwetgeving daar aanleiding toe geven
- de kosten van de pensioenuitvoering uitkomen boven € 300 per deelnemer
- bestuursleden niet langer aan de deskundigheidseisen en tijdsbesteding kunnen voldoen of werving van nieuwe bestuursleden niet meer mogelijk is
- het draagvlak van stakeholders wegvalt (scenario gesloten pensioenfonds reëel wordt)

In 2020 zal het bestuur de optie APF nogmaals onderzoeken.

Evenwichtige belangenafweging

De belangen van alle groepen deelnemers worden op basis van de criteria van DNB (risico-indicatoren) bij de huidige uitvoering evenwichtig behartigd. Het bestuur heeft zelf nog 3 aanvullende risico's benoemd.

Bij de keuze voor een alternatieve uitvoering is expliciet aandacht nodig voor de belangen van de verschillende groepen deelnemers. Op het moment dat nader onderzoek wordt gedaan naar een andere vorm van uitvoering worden de belangen van de deelnemers als uitgangspunt genomen.

3.12 Gebeurtenis na balansdatum

De uitbraak van het Covid-19 virus heeft de overheden in de hele wereld begin 2020 gedwongen vergaande preventieve maatregelen te nemen. Hierdoor is grote economische onzekerheid ontstaan, in ieder geval op de korte termijn en mogelijk ook de langere termijn.

Naast dat de daling op de aandelenmarkten en de rentedaling een nadelig effect hebben op de dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt ook de sponsor hard geraakt. Sinds 16 maart zijn alle zwem- en sportaccommodaties gesloten. De omzet van Sportfondsen is daarmee volledig weggefallen. De NOW biedt slechts beperkte compensatie voor een deel van de kosten. Sportfondsen werkt aan oplossingen om het verlies te beperken en de liquiditeit te versterken.

SPR heeft, voor de aangesloten werkgevers, de incasso van premies volledig stilgezet tot 1 juli 2020. Tot die tijd zijn er geen invorderingsmaatregelen voor de nog niet betaalde premies. Zo ver wil Sportfondsen niet gaan voor SSP. Omdat de onderneming nog enige ruimte heeft en problemen voor het pensioenfonds zoveel mogelijk wil voorkomen, heeft de werkgever met het bestuur afgesproken om het werknemersdeel van de premie nog wel af te blijven dragen, doch de afdracht van het werkgeversdeel tot 1 juli 2020 op te schorten zodat de werkgever voldoende liquiditeit houdt. Alle lopende kosten van het pensioenfonds alsmede de uitkeringen voor het eigen-beheerdeel kunnen in de tussentijd worden gedekt uit de werknemerspremie, zodat het niet nodig is om beleggingen te verkopen.

Bij het schrijven van dit verslag zijn de ontwikkelingen zeer onzeker en onderhevig aan veranderingen. Aangezien deze situatie niet kon worden voorzien op balansdatum is de eventuele impact hiervan op het fonds niet verwerkt in de cijfers van de jaarrekening per 31 december 2019.

De Corona-crisis heeft in 2020 uiteraard forse impact gehad op de financiële positie van het pensioenfonds. Tot en met april 2020 zijn de beleggingen fors in waarde gedaald en is de dekkingsgraad gedaald van 126,4% eind 2019 tot 118,3% eind april 2020.

Om inzicht te geven in de mogelijke effecten van sterk gewijzigde omstandigheden gedurende 2020 op de dekkingsgraad, is een eenvoudige gevoeligheidsanalyse uitgevoerd van het effect van een rentewijziging dan wel wijziging van het rendement op zakelijke waarden, uitgaande van de dekkingsgraad van 117,8% eind maart 2020.

De volgende tabel, gebaseerd op de DNB rekenrente, geeft de gevoeligheid van de dekkingsgraad weer voor het rente- en marktrisico waarbij beide risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat de andere beleggingen onveranderd blijven. Hierbij varieert de rente tussen -1,0% en 1,0%. De aandelenkoersen variëren tussen -25% en +25%.

Aandelenkoersen verandering	Rente verandering				
	-1,00%	-0,50%	0,00%	0,50%	1,00%
40%	120	126	126	129	132
25%	118	120	123	126	128
10%	115	118	120	123	128
0%	114	116	118	120	122
-10%	112	114	116	118	120
-25%	109	111	113	115	117
-40%	107	109	100	112	113

Ondanks de genoemde onzekerheden is de duurzame voortzetting van het pensioenfonds niet in gevaar.

Amsterdam, 19 juni 2020

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds

Drs. R.P. van Leeuwen
Voorzitter bestuur

E.J. Tromp
Secretaris bestuur

J.H.R. v.d. Poel
Bestuurslid

S. van Tintelen
Bestuurslid

J.C. van Egmond
Bestuurslid

STICHTING SPORTFONDSEN PENSIOENFONDS

JAARREKENING 2019

4 JAARREKENING

4.1 Balans per 31 december 2019

(Na bestemming van het saldo van baten en lasten)

(* € 1.000)	Ref.	31 december 2019	31 december 2018
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1.		
Aandelen		64.763	44.695
Vastrentende waarden		56.171	53.454
		<u>120.934</u>	<u>98.149</u>
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	2.	236.823	215.253
Vorderingen en overlopende activa	3.		
Premies		438	430
Verzekeringsmaatschappijen		6.560	420
Overige		19	-
		<u>7.017</u>	<u>850</u>
Overige activa	4.		
Liquide middelen		605	1.116
Totaal activa		<u>365.379</u>	<u>315.368</u>

(* € 1.000)	Ref.	31 december 2019	31 december 2018
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	5.		
Algemene reserve		76.339	67.578
Bestemmingsreserve		-	-
		<u>76.339</u>	<u>67.578</u>
Technische voorzieningen	6.		
Voorziening pensioenverplichtingen		288.778	247.391
Overige schulden en overlopende passiva	7.	262	399
Totaal passiva		<u>365.379</u>	<u>315.368</u>

4.2 Staat van baten en lasten over 2019

(* € 1.000)	Ref	2019	2018
BATEN			
Premiebijdragen	8	5.310	5.170
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	9	17.177	-4.908
Baten uit herverzekering	10	12.813	6.366
		<u>35.300</u>	<u>6.628</u>
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	11	-6.627	-6.539
Pensioenuitvoeringskosten	12	-701	-689
Mutatie technische voorzieningen	13		
Pensioenopbouw		-6.759	-6.404
Toeslagen		-4.651	-943
Rentetoevoeging		591	625
Onttrekking			
pensioenuitkeringen		6.550	6.141
Onttrekking uitvoeringskosten		832	811
Wijziging marktrente		-36.879	-9.763
Overdracht van rechten		-900	-884
Overige mutaties		61	560
Vorming kostenvoorziening		-232	-111
Wijziging grondslagen		<u>-</u>	<u>2.835</u>
		-41.387	-7.133
Saldo overdracht van rechten	14	670	595
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	15	21.570	-1.408
Overige lasten	16	-64	-96
		<u>-26.540</u>	<u>-15.270</u>
Saldo van baten en lasten		<u>8.760</u>	<u>-8.642</u>

4.3 Bestemming van het saldo van baten en lasten

(* € 1.000)	2019	2018
Mutatie reserve technische winstdeling	-	-
Algemene reserve	8.760	-8.642
	8.760	-8.642

4.4 Kasstroomoverzicht over 2019

(* € 1.000)	2019	2018
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	5.302	5.155
Ontvangen waardeoverdrachten	1.042	839
Betaalde pensioenuitkeringen	-6.740	-6.417
Betaalde waardeoverdrachten	-372	-243
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	12.813	6.366
Betaalde premies herverzekering	-64	-95
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-725	-683
Overige	-6.159	7.769
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	5.097	12.691
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	10.605	21.472
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	195	183
Aankopen beleggingen	-16.027	-33.344
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-381	-340
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-5.608	-12.029
Mutatie liquide middelen	-511	662
Verloop liquide middelen		
Stand 1 januari	1.116	454
Stand 31 december	605	1.116
Mutatie liquide middelen	-511	662

4.5 Toelichting behorende tot de jaarrekening 2019

4.5.1 Inleiding

Stichting Sportfondsen Pensioenfonds ('het fonds'), statutair gevestigd te Amsterdam, is opgericht in 1943. De laatste statutenwijziging was op 7 december 2016. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 4141200170.

Het fonds is een ondernemingspensioenfonds en stelt zich ten doel het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden van de aangesloten ondernemingen en aan hen, die door de arbeid van bedoelde deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden worden of werden onderhouden.

4.5.2 Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610).

Het bestuur heeft op 19 juni 2020 de jaarrekening opgemaakt.

4.5.3 Toelichtingen

Verzekering

Het pensioenfonds heeft tot 31 december 2014 zijn pensioenregeling verzekerd bij Aegon Levensverzekering N.V. Het verzekeringstechnische risico is ondergebracht in een garantieovereenkomst die is ingegaan op 1 januari 2010 en een looptijd heeft tot 31 december 2014. De verzekeringsmaatschappij garandeert levenslang de op 31 december 2014 gefinancierde pensioenen.

Het pensioenfonds deelde tot 31 december 2014 in de technische resultaten welke de verzekeraar behaalde. Jaarlijks werd het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties vastgesteld en gereserveerd. Op de einddatum van de overeenkomst heeft het fonds recht op een aandeel van 70% in het gecumuleerde en opgerente technische resultaat. Een eventueel negatief technisch resultaat komt ten laste van de verzekeringsmaatschappij. De resultaten op arbeidsongeschiktheid, inclusief vrijval uitlooprisico, in de jaren 2015 en 2016 worden in de technische winstdeling betrokken. Vanaf 1 januari 2015 is technische winstdeling niet meer van toepassing.

De verzekeraar heeft de tegenover de pensioenverplichtingen aangehouden beleggingen ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. Hierdoor ontvangt het pensioenfonds jaarlijks de overrente die met dit gesepareerd beleggingsdepot wordt gerealiseerd. Eventuele negatieve overrente wordt echter niet bij het pensioenfonds in rekening gebracht, maar inclusief 4% intrest, doorgeschoven naar het volgende verslagjaar.

Negatieve overrente

Omdat er sprake is van een garantiecontract, wordt negatieve overrente niet rechtstreeks ten laste van het pensioenfonds gebracht, maar verrekend met mogelijke positieve toekomstige overrentes. Voor de intrestgarantie die met verzekeraar is overeengekomen, is een garantievergoeding verschuldigd.

Ultimo 2019 is, na verrekening van de negatieve overrente over 2018 van 3.977, sprake van een overrente van 6.422.

4.5.4 Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden Euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk kunnen worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Door het bestuur gevormde oordelen bij toepassing van de grondslagen die belangrijke gevolgen hebben voor de jaarrekening, en schattingen die een aanmerkelijk risico in zich bergen van materiële aanpassingen in het volgende jaar zijn vermeld in de toelichting.

Schattingswijzigingen

Gedurende 2019 zijn geen schattingswijzigingen toegepast.

Opname in de balans of staat van baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een

uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de rekening van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar Euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum.

Het fonds heeft ultimo 2019 de volgende beleggingen in vreemde valuta:

(* € 1.000)	Koers per 31 december 2019	2019	Koers per 31 december 2018	2018
GBP	€ 1,1812	6.077	€ 1,1092	5.610
JPY	€ 0,008204	4.619	€ 0,00794	3.513
USD	€ 0,89184	45.543	€ 0,87097	34.026
Overig		<u>12.904</u>		<u>9.294</u>
		69.143		52.443

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Participaties in beleggingsinstellingen, die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers.

De actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde, van niet beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is bepaald door de uitgevende instelling.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoersen.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebeoordeling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijd.

Herverzekeringen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

Vorderingen uit herverzekeringscontracten die classificeren als garantiecontracten worden gelijkgesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

In de toelichting op de balans dient, indien sprake is van een verzekeringscontract waarvoor een gesepareerd beleggingsdepot wordt aangehouden, het verloop van de beleggingen zichtbaar te worden gemaakt. Voor de grondslagen van die verloopoverzichten gelden de volgende waarderingsgrondslagen:

Obligaties, hypotheke en aandelen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Voor de participaties in Aegon fondsen betekent dit, dat de intrinsieke waarde per participatie als basis voor de berekening van de actuele waarde wordt gehanteerd.

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Alle resultaten, zowel gerealiseerde als ongerealiseerde, worden onmiddellijk ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van de op de balansdatum geldende pensioenreglementen en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- ✓ Marktrente: gebaseerd op de rentetermijnstructuur zoals maandelijks gepubliceerd door DNB, voor 2019 gemiddeld 0,7%.
- ✓ Volgens de Prognosetafel AG 2018 (zoals gepubliceerd door het AG), met leeftijdsafhankelijke correctiefactoren.
- ✓ Voor gehuwdheidsfrequenties op basis van AG-tafel 1980-1985.
- ✓ Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.
- ✓ De contante waarde van de vrijgestelde toekomstige pensioenopbouw is voor 100% opgenomen in de TV.
- ✓ Kostenopslag ter grootte van 3% van de technische voorziening met betrekking tot de in eigen beheer gehouden verplichtingen en 1,75% van de technische voorziening met betrekking tot het garantiecontract in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor uitvoeringskosten

De voorziening voor uitvoeringskosten is bestemd voor het geval de aangesloten onderneming op enig moment zou besluiten de pensioenregeling niet langer bij het fonds onder te brengen.

De voorziening bedraagt 100% van de uitvoeringskosten voor de eerste 2 jaren vermeerderd met 50% van de uitvoeringskosten voor de jaren 3 en 4, vermeerderd met een opslag van 1% van de voorziening in eigen beheer, vermeerderd met EUR 350.000 liquidatiekosten.

Voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid (VUAO)

Hierin wordt met ingang van 2015 jaarlijks 4% van de verschuldigde premie gereserveerd. In geval van invalideringen wordt bij ingang arbeidsongeschiktheid (normaal gesproken na twee jaar) de contante waarde van de toekomstige pensioenopbouw ten laste van de VUAO gebracht en aan de VPV toegevoegd. Indien de VUAO op enig moment meer bedraagt dan drie keer de jaarreservering, ofwel 12% van de verschuldigde premie van dat jaar, zal het meerdere vrijvallen ten gunste van het resultaat van het fonds. Indien de VUAO minder dan 8% bedraagt zal het tekort ten laste van het resultaat van het fonds worden aangezuiverd.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is conform de directe methode opgesteld. Dit houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven ook als zodanig worden gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenuitvoeringsactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

4.5.5 Toelichting op de balans**Beleggingen voor risico van het pensioenfonds (1)****Aandelen**

(* € 1.000)	2019	2018
Stand per 1 januari	44.695	48.141
Aankopen	7.558	6.178
Verkopen	-	-5.074
Herwaardering	12.510	-4.550
Stand per 31 december	64.763	44.695

De aandelenbeleggingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2019	2018
Beleggingsinstellingen	64.763	44.695
Stand per 31 december	64.763	44.695

Vastrentende waarden

(* € 1.000)	2019	2018
Stand per 1 januari	53.454	42.887
Aankopen	8.469	27.166
Verkopen	-10.605	-16.398
Herwaardering	4.853	-201
Stand per 31 december	56.171	53.454

De beleggingen in vastrentende waarden kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2019	2018
Beleggingsinstellingen	56.171	53.454
Stand per 31 december	56.171	53.454

Op basis van het zogenaamde doorkijkprincipe kunnen de beleggingen als volgt worden onderverdeeld:

(* € 1.000)	2019	2018
Vastgoed	2.094	1.452
Aandelen	61.725	43.156
Vastrentende waarden	63.448	53.708
Hedge funds	-	-
Currency overlay	756	231
Overige beleggingen	-6.863	-1.281
Producten voor renteafdekking	-	883
Stand per 31 december	121.160	98.149
Gepresenteerd onder liquide middelen	226	1
Totale beleggingen per 31 december	120.934	98.148

Indeling naar waarderingsniveau

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingsmethoden dienen de beleggingen te worden ingedeeld naar drie verschillende waarderingsniveaus:

Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van identieke beleggingen in een actieve markt;

Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata;

Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

In de onderstaande tabel is de verdeling naar waarderingsniveau weergegeven:

(* € 1.000)	2019	2018
Niveau 1	-	-
Niveau 2	107.352	86.579
Niveau 3	13.582	11.570
Stand per 31 december	120.934	98.149

De beleggingsfondsen zijn geclassificeerd als niveau 2 of 3 afhankelijk van de onderliggende beleggingen. Vrijwel alle Aegon beleggingsfondsen kennen een dagelijkse intrinsieke waardebepaling, dagelijkse toe- en uittredingsmomenten en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. Hierdoor hebben de beleggingsfondsen meer het karakter van een niveau 1 belegging. Doordat de beleggingsfondsen zelf geen beursnotering kennen, worden de Aegon beleggingsfondsen

als niveau 2 geclassificeerd. Een uitzondering hierop betreft het AeAM Dutch Mortgage Fund 1 en 2 waarin voornamelijk level 3 beleggingen in zijn opgenomen.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen (2)

(* € 1.000)	2019	2018
Garantiecontract	236.823	215.253

Het aandeel van herverzekeraar in de technische voorzieningen is contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur van de actuele nominale marktrente per 31 december zoals gepubliceerd door DNB.

Het betreft nominale pensioenen uit het garantiecontract met Aegon. Op basis van de kredietwaardigheid van de verzekeraar is geen afslag voor het kredietrisico opgenomen. De technische winstdeling is per 1 januari 2015 komen te vervallen. Beleggingsresultaten komen, indien positief, ten gunste van het pensioenfonds. Indien deze negatief zijn wordt het negatieve resultaat op de balans van het depot geactiveerd. Toekomstige positieve resultaten worden eerst aangewend om geactiveerde negatieve resultaten te verrekenen.

Bij dit contract is een gesepareerd beleggingsdepot geopend waarin de beleggingsportefeuille de volgende samenstelling en het volgende verloop kent (bedragen op marktwaarde).

Totaal beleggingen gesepareerd beleggingsdepot

(* € 1.000)	2019	2018
Aandelen	50.265	37.128
Vastrentende waarden	90.994	71.843
Derivaten	9.356	30.523
Beleggingsvorderingen	-543	-423
Stand per 31 december	150.072	139.071

In de onderstaande tabel is de verdeling naar waarderingsniveau weergegeven:

(* € 1.000)	2019	2018
Niveau 1	-543	-423
Niveau 2	136.514	124.840
Niveau 3	14.101	14.654
Stand per 31 december	150.072	139.071

De beleggingsfondsen zijn geclassificeerd als niveau 2 of 3 afhankelijk van de onderliggende beleggingen. Vrijwel alle Aegon beleggingsfondsen kennen een dagelijkse intrinsieke waardebeoordeling, dagelijkse toe- en uittredingsmomenten en hebben voornamelijk beursgenoteerde stukken in portefeuille. Hierdoor hebben de beleggingsfondsen meer het karakter van een niveau 1 belegging. Doordat de beleggingsfondsen zelf geen beursnotering kennen, worden de Aegon beleggingsfondsen als niveau 2 geclassificeerd. Een uitzondering hierop betreft het Aegon Hypothekenfonds, waarin voornamelijk level 3 beleggingen in zijn opgenomen.

Aandelen

(* € 1.000)	2019	2018
Stand per 1 januari	37.128	51.606
Aankopen	4.531	575
Verkopen	-1.814	-10.626
Herwaardering	10.420	-4.427
Stand per 31 december	50.265	37.128

De aandelenbeleggingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2019	2018
Aandelenbeleggingsfondsen	50.265	37.128
Stand per 31 december	50.265	37.128

Vastrentende waarden en derivaten

(* € 1.000)	2018	2018
Stand per 1 januari	102.366	106.355
Aankopen	8.577	8.185
Verkopen	-12.782	-11.414
Herwaardering	2.189	-760
Stand per 31 december	100.350	102.366

De vastrentende waarden kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2019	2018
Credit Funds	15.456	14.248
Hypotheekfondsen	14.101	14.654
Obligatiebeleggingsfondsen	61.437	42.941
Stand per 31 december	90.994	71.843

De derivaten kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2019	2018
Rentederivaten	9.356	30.523
Stand per 31 december	9.356	30.523

De beleggingsvorderingen kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

(* € 1.000)	2019	2018
Liquide middelen (t.a.v. beleggingen)	-543	-423
Stand per 31 december	-543	-423

Ten aanzien van het verzekeringscontract gelden de volgende bepalingen na de contractbeëindiging:

De lopende verzekeringen zijn premievrij gemaakt, waarbij de uitkeringsgarantie voor de volle duur van de verzekeringen blijft gelden. De voor deze garantie verschuldigde vergoeding zal ten laste van de overrente worden gebracht; indien de overrente in enig jaar niet toereikend is om de garantietergoeding te financieren, zullen deze niet in rekening worden gebracht, maar worden behandeld als negatieve overrente en worden verrekend met toekomstige positieve overrente.

Het systeem van technische winstdeling is per 1 januari 2015 komen te vervallen.

Vorderingen en overlopende activa (3)

(* € 1.000)	2019	2018
Premies	438	430
Vordering AEGON	138	420
Overrente AEGON	6.422	-
Overige	19	-
Stand per 31 december	7.017	850

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar. Op de te vorderen premies is geen voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

Overige activa (4)

(* € 1.000)	2019	2018
Liquide middelen	605	1.116

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.

Stichtingskapitaal en reserves (5)**Algemene reserve**

(* € 1.000)	2019	2018
Stand per 1 januari	67.578	76.220
Resultaat boekjaar	8.760	-8.642
Stand per 31 december	76.339	67.578

Solvabiliteit

(* € 1.000)	2019	2018
Minimaal vereist eigen vermogen	10.588	9.177
Vereist eigen vermogen	11.940	7.262

Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaard model.

De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:

	2019	2018
Nominale dekkingsgraad	126,4%	127,3%
Reële dekkingsgraad	100,1%	105,9%
Beleidsdekkingsgraad	124,1%	130,6%

De dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

(* € 1.000)	Vermogen	Technische Voorzieningen	Dekkingsgraad
Stand per 1 januari	314.969	247.391	127,3%
Toename of afname	50.148	41.387	
Stand per 31 december	365.117	288.778	126,4%

Technische voorzieningen (6)

(* € 1.000)	2019	2018
Eigen beheer	51.955	32.138
Herverzekeringsdeel	236.823	215.253
Stand per 31 december	288.778	247.391

Het mutatieoverzicht voor de technische voorzieningen uit hoofde van de in eigen beheer gehouden verplichtingen is als volgt:

(* € 1.000)	2019	2018
Stand per 1 januari	32.138	23.597
Pensioenopbouw	6.759	6.404
Indexering en overige toeslagen	4.651	943
Rentetoevoeging	-94	-71
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-733	-705
Wijziging marktrente	8.305	1.670
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten	900	884
Mutaties (*)	-203	-236
Vorming kostenvoorziening	232	111
Wijziging actuariële grondslagen	-	-459
Stand per 31 december	51.955	32.138

(*) Dit betreft mutaties in de technische voorzieningen met betrekking tot sterfte, arbeidsongeschiktheid en overige mutaties, waaronder een correctie op de beginstand.

Het mutatieoverzicht voor de voorziening voor pensioenverplichtingen uit hoofde van het garantiecontract is als volgt:

(* € 1.000)	2019	2018
Stand per 1 januari	215.253	216.661
Rentetoevoeging	-497	-554
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-6.255	-6.066
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-99	-106
Wijziging marktrente	28.574	8.093
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten	-249	-
Mutaties	96	-399
Wijziging actuariële grondslagen	-	-2.376
Stand per 31 december	236.823	215.253

Voor een toelichting op de verschillende posten wordt verwezen naar de toelichting op de verschillende posten uit de staat van baten en lasten.

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

(* € 1.000)	2019	2018
Actieve en arbeidsongeschikte deelnemers	98.250	80.380
Pensioengerechtigden	111.045	100.612
Gewezen deelnemers	75.940	63.103
Kostenvoorziening	2.936	2.704
VUAO premie	607	592
Stand per 31 december	288.778	247.391

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

Korte beschrijving van de pensioenregeling

De hoofdpensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,788% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan 12 maandsalarissen plus vakantietoeslag, de dertiende maand en het salaris over de meeruren onder aftrek van een franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Het nabestaandenpensioen is op risicobasis verzekerd en bedraagt 70% van het te bereiken ouderdomspensioen. Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Deelname aan de regeling is mogelijk voor alle werknemers met een arbeidsovereenkomst. Jaarlijks beslist het bestuur van het fonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagverlening

Per 1 januari 2015 zijn de rechten van de actieven en inactieven verhoogd met 2,0% als voorschot op toekomstige toeslagen. Per 1 januari 2016 zijn de rechten van actieven en inactieven verhoogd met respectievelijk 1,05% en 0,26%. Per 1 januari 2017 zijn de rechten van actieven en inactieven verhoogd met respectievelijk 1,43% en 0,24%. Per 1 januari 2018 zijn de rechten van actieven en inactieven verhoogd met 1,17% en per 1 januari 2019 met 2,1%. Deze toeslagen zijn (voor zover van toepassing) verrekend met het voorschot van 2015 voor zover het de opbouw t/m 2014 betreft.

Het pensioenfonds heeft geen uitgewerkt plan om de pensioenen jaarlijks te verhogen.

Overige schulden en overlopende passiva (7)

(* € 1.000)	2019	2018
Accountantskosten	77	79
Actuariskosten	32	26
Loonheffing	126	238
Vermogensbeheer	-	18
DNB/AFM	-	15
Bestuurskosten	18	-
Overige schulden	9	23
Stand per 31 december	262	399

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

4.5.6 Risicobeheer en derivatenSolvabiliteitsrisico

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen.

Het belangrijkste risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het fonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op de opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

(* € 1.000)	Vermogen	T. Voorziening	Dekkings- graad
Stand per 1 januari	314.969	247.391	127,3%
Toename of afname	50.148	41.387	
Stand per 31 december	365.117	288.778	126,4%

Het overschot op nFTK-grondslagen is als volgt:

(* € 1.000)	2019		2018
Voorziening pensioenverplichtingen	288.778	(a)	247.391
Buffers:			
S1 Renterisico	1.888		2.123
S2 Risico zakelijke waarden	9.725		5.180
S3 Valutarisico	1.217		628
S4 Grondstoffenrisico	-		-
S5 Kredietrisico	1.605		1.157
S6 Verzekeringstechnisch risico	2.763		1.709
S10 Actief beheer risico	-		-
Correlatie-effect	-5.258		-3.535
Totaal S (vereiste buffers)	11.940	(b)	7.262
Vereist vermogen	300.718	(a+b)	254.653
Aanwezig vermogen	365.117		314.969
Overschot	64.399		60.316

Bij de berekening van de buffers past het pensioenfonds de standaardmethode toe.

Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- ✓ Beleggingsbeleid;
- ✓ Premiebeleid;
- ✓ Herverzekeringsbeleid;
- ✓ Toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in periodiek door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid.

De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's.

Marktrisico

Marktrisico omvat de mogelijkheden voor winst of verlies en omvat het prijs(koers)risico, valutarisico en het renterisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op regelmatige basis beheerst door het bestuur in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall-marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijsrisico kan worden gemitigeerd door diversificatie. In aanvulling hierop kan het prijsrisico worden gehedged door het gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Valutarisico

Het totaalbedrag dat niet in euro's is belegd bedraagt ultimo 2019 circa € 69.143. Besloten is om overwegend te beleggen in Euro gerelateerde beleggingen of beleggingsfondsen, waarin het valutarisico is afgedekt. Indien in de beleggingsfondsen toch valutarisico aanwezig is, dan wordt de exposure naar US dollars, Britse ponden en Japanse yen afgedekt.

De beleggingen in vreemde valuta kunnen per categorie als volgt worden gespecificeerd:

(* € 1.000)	2019	2018
GBP	6.077	5.610
JPY	4.619	3.513
USD	45.543	34.026
Overig	12.904	9.294
	69.143	52.443

De vreemde valuta kunnen per beleggingscategorie als volgt worden onderverdeeld:

(* € 1.000)	GBP	JPY	USD	Overig
Vastgoed	42	188	1.178	561
Aandelen	2.865	4.391	34.501	11.838
Vastrentende waarden	2.195	40	10.037	500
Overig	975	-	-173	807
Totaal	6.077	4.619	45.543	12.904

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

	2019	2018
Duration vastrentende waarden	10,0	7,0
Duration pensioenverplichtingen eigen beheer	25,9	25,9
Duration pensioenverplichtingen garantiecontract	16,7	16,3
Duration totale pensioenverplichtingen	17,4	17,4

In beginsel hebben de verplichtingen van het pensioenfonds, vanwege de lange looptijden hiervan, een hogere rentegevoeligheid dan de obligaties in de beleggingsportefeuille. Een daling van de rente leidt dan tot een stijging van de verplichtingen, die slechts gedeeltelijk wordt goedge maakt door een stijging van de waarde van de obligatieportefeuille. Om dit risico te beheersen worden de beleggingen normaliter zo goed mogelijk afgestemd op de rentegevoeligheid van de verplichtingen.

Vanwege de nog beperkte aanwezigheid van verplichtingen in het depot (verplichtingen betreft slechts opbouw vanaf 1 januari 2015) is dit risico echter beperkt bij het pensioenfonds. Het renterisico voor de verplichtingen die zijn opgebouwd tot en met 2014 ligt bij Aegon Levensverzekering N.V.

Het renterisico wordt als dat nodig is beperkt door toevoeging van het AEAM Strategic Liability Matching-fund (SLM) aan de beleggingsportefeuille.

Het strategische renteafdeckingspercentage van het fonds is bepaald op 70%, maar deze geldt slechts bij een 30-jaars euro swaprente > 3%.

Het fonds heeft het volgende dynamische renteafdeckingsbeleid bepaald:

Rente (euro swaprente 30-jaars)	Streefpercentage renteafdekking (op basis van waarde verplichtingen op basis van marktrente)	Toegestane bandbreedte fonds
> 3,0%	70%	60% - 80%
2,0% - 3,0%	60%	50% - 70%
1,0% - 2,0%	50%	40% - 60%
< 1,0%	40%	30% - 50%

De looptijd van de vastrentende portefeuille voor risico van het fonds is als volgt:

(* € 1.000)	2019
Korter dan een jaar	23.250
1-5 jaar	2.795
6-10 jaar	11.161
Langer dan 10 jaar	21.166

Kredietrisico

Het kredietrisico, dat wordt gelopen met betrekking tot de financiële instrumenten, bestaat uit het mogelijke verlies dat zal ontstaan wanneer de tegenpartij in gebreke blijft haar contractuele verplichtingen na te komen. Dit risico wordt in beginsel beperkt door gebruik te maken van kredietlimieten per bedrijfstak en per tegenpartij.

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

(* € 1.000)	2019	2018
AAA	16.450	15.993
AA	20.149	16.914
A	4.648	5.244
BBB	7.164	6.524
Lager dan BBB	6.316	5.987
Geen rating en cash	3.816	3.257
	58.543	53.919

Als gevolg van een herziening van het Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen (Besluit FTK) op 1 februari 2011, is het pensioenfondsen toegestaan het kredietrisico buiten beschouwing te laten bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen en de waardering van de vordering op de verzekeraar op marktwaarde.

Het bestuur heeft gezien de solvabiliteit van Aegon Levensverzekering N.V. besloten om geen kredietafslag te bepalen op de vordering op de verzekeraar ultimo boekjaar.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de bijstortingen en afoming bij participaties in het SLM-fonds, de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Inzake het liquiditeitsrisico kan het volgende worden gemeld:

- ✓ De eerste jaren zullen de inkomende premies het niveau van de uitkeringen overtreffen;
- ✓ Ultimo 2019 zijn er voldoende beleggingen, die onmiddellijk zonder waardeverlies te gelde kunnen worden gemaakt om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren. Slechts 20% van de eigen beheer portefeuille is belegd in illiquide fondsen, 9% in het Government Related Investment Fund (GRIF) en 11% in de hypotheekfondsen Dutch Mortgage Fund (DMF) 1 en 2;
- ✓ Ultimo 2019 is het aantal participaties in het SLM-fonds zeer beperkt, waardoor de effecten van rentewijziging op bijstortingsverplichting of afroeping nog zeer beperkt zijn.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's)

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van AG-prognosetafel 2018 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds nog geen voldoende voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit ("schadereserve"). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het fonds heeft het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico op risicobasis middels een stop-loss verzekering herverzekerd bij een externe, onder toezicht van DNB staande verzekeringsmaatschappij (SRLEV N.V.). De herverzekeringsovereenkomst is aangegaan voor een periode van 5 jaar en loopt tot 31 december 2019. Het bestuur heeft, gezien het beperkte aanbod van herverzekeraars, besloten om per 1 januari 2020 het arbeidsongeschiktheids- en overlijdensrisico zelf te dragen.

Fondsspecifieke toevoeging op het standaardmodel

Het Vereist Eigen Vermogen wordt bepaald over de beleggingen voor risico van het pensioenfonds en uitgedrukt in een percentage over de totale technische voorziening, dus inclusief de voorziening garantiecontract.

Toeslagrisico (actuariële risico's)

Het pensioenfonds heeft in de fondsdocumenten het volgende opgenomen over toeslagen:

Op de pensioenaanspraken van actieve en gewezen deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden (ingegane pensioenen) wordt jaarlijks toeslag verleend van maximaal de procentuele stijging van de “consumenten prijsindex alle huishoudens”.

Het bestuur beslist jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Hierbij wordt de te verlenen toeslag gemaximeerd op het percentage dat volgt uit de in het financieel toetsingskader vastgelegde berekeningsmethodiek.

Concentratierisico

Concentratierisico is het risico dat als gevolg van ontoereikende diversificatie binnen de portefeuille een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis een bovengemiddeld effect heeft op de waarde van de portefeuille.

De beleggingsportefeuille van het fonds is zodanig samengesteld dat:

- ✓ er wordt belegd in verschillende asset-categorieën;
- ✓ er wordt binnen aandelen belegd in verschillende regio's, sectoren en ondernemingen;
- ✓ er wordt binnen vastrentende waarden belegd in verschillende soorten landen, sectoren en specifieke debiteuren.

De beleggingen worden als volgt onderverdeeld op basis van geografische verdeling:

(* € 1.000)	2019
Verenigde Staten	38.099
Nederland	23.674
Duitsland	7.038
Verenigd Koninkrijk	5.841
Frankrijk	5.196
Japan	4.603
China	3.164
Spanje	2.240
Zwitserland	2.236
Italië	1.869
Overige landen	27.200
Totaal	121.160
Gepresenteerd onder liquide middelen	226
Totale beleggingen per 31 december 2019	120.934

De beleggingen worden als volgt onderverdeeld op basis van sectorverdeling:

(* € 1.000)	2019
Financiële instellingen	26.582
Overheid gerelateerd	16.923
Informatietechnologie	11.178
Staatsobligaties	8.092
Cyclische goederen	8.032
Gezondheidszorg	7.551
ABS	7.227
Industrie	6.795
Telecommunicatie	6.655
Overige sectoren	22.125
Totaal	121.160
Gepresenteerd onder liquide middelen	226
Totale beleggingen per 31 december 2019	120.934

Het bovenstaande is erop gericht om concentratierisico zo veel mogelijk uit te sluiten. Verder beleggen de genoemde beleggingsfondsen waarin wordt belegd in een groot aantal verschillende debiteuren/namen. Hierdoor is het belang van het fonds in een individuele debiteur zeer gering. Uitzondering hierop is het grote belang per land in Euro Core staatsobligaties. Het fonds kent een zeer grote allocatie naar Nederlandse en Duitse staat. Het bestuur is hiervan op de hoogte en heeft bewust gekozen voor een dergelijke concentratie, omdat het de meest veilige staatsobligaties (AAA) betreft in Euro.

Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Dergelijke risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts. Deze kwaliteitseisen worden periodiek getoetst door het bestuur.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het fonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het fonds niet beheersbaar.

Financiële instrumenten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt tevens gebruik gemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt, dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken. Een van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand en sedert de invoering van de EMIR wetgeving sprake is van central clearing.

4.5.7 Niet in balans opgenomen vorderingen en verplichtingen

Het fonds heeft voor het vermogensbeheer een vermogensbeheerovereenkomst met Aegon Investment Management B.V. afgesloten. De overeenkomst is op 1 maart 2015 in werking getreden en is voor onbepaalde tijd afgesloten. De vermogensbeheerkosten in 2019 bedragen € 1.162.000 (0,45% van het belegd vermogen), de transactiekosten € 132.000 (0,05% van het belegd vermogen).

Het fonds heeft voor de financiële en pensioenadministratie een uitbestedingsovereenkomst met Appel Pensioenuitvoering B.V. afgesloten. De overeenkomst is op 1 januari 2015 ingegaan voor een termijn van vijf jaar en loopt af op 31 december 2019. De overeenkomst wordt telkens voor de termijn van 1 jaar verlengd, tenzij één van de partijen de overeenkomst schriftelijk en met inachtneming van een opzegtermijn heeft beëindigd. De kosten in 2019 hiervoor bedragen € 291.000 en de verwachte kosten voor 2020 bedragen € 299.000.

Het fonds heeft bij SRLEV N.V. een herverzekeringsovereenkomst afgesloten. De gedeeltelijk herverzekerde risico's zijn de risico's van overlijden met betrekking tot het nabestaandenpensioen en de risico's van arbeidsongeschiktheid met betrekking tot de premievrijstelling. Met de herverzekeraar is een stop loss contract overeengekomen. Dit contract is aangegaan voor de periode van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2019. De herverzekeringskosten in 2019 bedragen € 25.000 per jaar.

4.5.8 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Het fonds, de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders zijn verbonden partijen.

Transacties met bestuurders

De bestuurders worden beloond volgens de richtlijnen van de SER. Het beloningsbeleid is van toepassing op de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. De door de werkgever benoemde bestuursleden ontvangen geen beloning, behalve de voorzitter waarvoor een aparte regeling is afgesproken.

Er zijn geen leningen verstrekt aan bestuurders noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen fonds en werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling is het volgende relevant:

- ✓ De werkgever is verplicht deelnemers bij het fonds aan te melden en bij uitdiensttreding af te melden en de voor uitvoering benodigde gegevens en mutaties in deze gegevens aan het fonds te leveren.
- ✓ De werkgever verzoekt aan de aspirant deelnemer de hiervoor genoemde gegevens bij het fonds in te leveren. Mutaties in het deelnemersbestand worden door de werkgever periodiek aan het fonds doorgegeven.
- ✓ De werkgever informeert het fonds binnen 10 dagen over een wijziging van de pensioenovereenkomst. De informatie dient schriftelijk te worden verstrekt en een volledige opsomming te bevatten van de overeengekomen wijzigingen.

4.5.9 Toelichting op de staat van baten en lasten

Premiebijdragen van werkgever en werknemers (8)

(* € 1.000)	2019	2018
Werkgever	2.678	2.609
Werknemers	2.632	2.561
	5.310	5.170

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 22,0% (2018: 22,0%) van de som van de pensioengrondslagen.

Kostendekkende premie

(* € 1.000)	2019
Zuiver kostendekkende premie	8.206
Gedempte kostendekkende premie	4.603
Ontvangen (feitelijke) pensioenpremie	5.310

Samenstelling zuiver kostendekkende premie:

(* € 1.000)	
1. Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	6.053
2. Opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen	1.452
3a. Opslag voor uitvoeringskosten in boekjaar	701
3b. Verlies op uitvoeringskosten	-
4. Actuarieel benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	-
5. Kostendekkende premie = 1 + 2 + 3 + 4	8.206

Gedempte kostendeekkende premie:

(* € 1.000)	
1. Actuarieel benodigde koopsom voor pensioenopbouw en risicodekking tijdens het boekjaar in verband met de aangroei van pensioenverplichtingen	2.392
2. Opslag voor het bij de aangroei van pensioenverplichtingen behorende vereist eigen vermogen (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	574
3a. Opslag voor uitvoeringskosten in boekjaar	701
3b. Verlies op uitvoeringskosten	-
4. Actuarieel benodigde premie met betrekking tot de voorwaardelijke onderdelen van de pensioenregeling (met inachtneming van de geformuleerde ambitie en de afgesproken wijze van financieren)	936
5. Gedempte kostendeekkende premie = 1 + 2 + 3 + 4	4.603

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds (9)

(* € 1.000)	2019	2018
Herwaarderingsresultaten aandelen	12.510	-4.550
Herwaarderingsresultaten vastrentende waarden	4.853	-201
Intrest	195	183
Kosten toegerekend aan beleggingen	-381	-340
	17.177	-4.908

(* € 1.000)	2019	2018
Directe beleggingsopbrengsten	195	183
Indirecte beleggingsopbrengsten	17.363	-4.751
Kosten toegerekend aan beleggingen	-381	-340
	17.177	-4.908

Baten uit herverzekering (10)

(* € 1.000)	2019	2018
Uitkering uit hoofde van herverzekering:		
Ouderdomspensioen	5.091	4.948
Prepensioen	259	305
Partnerpensioen	896	876
Wezenpensioen	7	10
Afkopen	110	359
Uit te keren overrente AEGON	6.422	-
Uitkering technische winstdeling AEGON	-	-
Uitkeringen nog te ontvangen	28	-132
	12.813	6.366

De post uit te keren overrente AEGON is als volgt samengesteld:

(* € 1.000)	2019	2018
Overrente	6.422	-
	6.422	-

Pensioenuitkeringen (11)

(* € 1.000)	2019	2018
Ouderdomspensioen	5.556	5.269
Partnerpensioen	954	896
Wezenpensioen en afkopen	118	374
	6.628	6.539

Pensioenuitvoeringskosten (12)

(* € 1.000)	2019	2018
Kosten dienstverlening Sportfondsen Nederland ¹⁴	162	157
Accountantskosten	28	48
Kosten internal audit	36	-
Actuaris- en advieskosten	145	142
Administratiekosten	245	264
Bestuurskosten	41	31
Kosten toezichthouders	14	15
Visitatiekosten	8	8
Overige kosten	22	24
	701	689

Honoraria accountant (Mazars Accountants N.V.)

(* € 1.000)	2019	2018
Controle van de jaarrekening	34	33
	34	33

Aantal personeelsleden

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst.

Bezoldiging bestuurders

Het beloningsbeleid is van toepassing op de bestuursleden en leden van het verantwoordingsorgaan. Het beloningsbeleid is door het bestuur vastgesteld conform de richtlijnen van de SER. Dit houdt in dat de bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan € 205 per vergadering tot 1 uur, € 410 per vergadering van 1-3 uur en € 615 per vergadering langer dan 3 uur ontvangen. De voorzitter van een commissie ontvangt 125% van dit bedrag. De door de werkgever benoemde bestuursleden ontvangen geen beloning, behalve de voorzitter waarvoor een aparte regeling is afgesproken. Zijn beloning is in 2014 vastgesteld op € 15.000 per jaar en wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de prijsindex (in 2019 vermeerderd met een bedrag van € 200,- per uur voor zijn werkzaamheden als sleutelfunctiehouder Internal Audit).

Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging markttrente.

¹⁴ In 2016 is in deze post een BTW teruggave van 49 uit 2014 verwerkt.

Wijziging overige actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële geschiktheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking en voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (13)

(* € 1.000)	2019	2018
Toename		
- Benodigde interest	-591	-625
- Benodigd voor pensioenopbouw	6.759	6.404
- Indexering en overige toeslagen	4.651	943
- Inkomende waardeoverdrachten	1.185	928
Afname		
- Onttrekking uitvoeringskosten	-832	-811
- Uitgaande waardeoverdrachten/afkopen	-285	-44
- Uitkeringen	-6.550	-6.141
Wijziging		
- Wijziging marktrente	36.879	9.763
- Overige mutaties	-61	-560
- Vorming kostenvoorziening	232	111
- Wijziging actuariële grondslagen	-	-2.835
	41.387	7.133

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaanden pensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen

De pensioenverplichtingen zijn opgerent tegen de rentetermijnstructuur van de actuele marktrente per 31 december zoals gepubliceerd door DNB. De rentetoevoeging in 2019 was negatief als gevolg van de (net als in 2018) negatieve 1-jaarsrente uit de rentetermijnstructuur (2019: -0,235%, 2018: -0,260%).

De Technische Voorzieningen per 31 december 2019 zijn opgerent tegen een gemiddelde rente van 0,7% (2018: 1,4%). De Technische Voorzieningen Eigen beheer kennen een langere looptijd (duration) waardoor de gemiddelde rente hoger ligt (2019: 1,5%, 2018: 1,5%).

Onttrekking uitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

Saldo overdracht van rechten (14)

(* € 1.000)	2019	2018
Inkomende waardeoverdrachten	1.042	839
Uitgaande waardeoverdrachten	-372	-244
	670	595

Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen (15)

(* € 1.000)	2019	2018
Toename		
- Benodigde interest	-497	-554
Afname		
- Onttrekking uitvoeringskosten	-99	-106
- Uitkeringen	-6.255	-6.066
Wijziging		
- Wijziging marktrente	28.574	8.093
- Overdracht van rechten	-249	-335
- Overige mutaties	96	-64
- Wijziging actuariële grondslagen	-	-2.376
	21.570	-1.408

Overige lasten (16)

(* € 1.000)	2019	2018
Herverzekeringspremies en koopsommen	64	94
Diverse lasten	-	2
	<u>64</u>	<u>96</u>

4.5.10 Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

4.5.11 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN. Het voorstel is opgenomen in hoofdstuk 4.3.

4.5.12 Verwachte wijzigingen in het komend jaar

In het verslagjaar 2020 worden geen wijzigingen verwacht.

4.5.13 Gebeurtenissen na balansdatum

Het bestuur heeft nog geen besluit genomen om de pensioenen en de opgebouwde pensioenrechten per 1 januari 2020 te verhogen.

De uitbraak van het Covid-19 virus heeft de overheden in de hele wereld begin 2020 gedwongen vergaande preventieve maatregelen te nemen. Hierdoor is grote economische onzekerheid ontstaan, in ieder geval op de korte termijn en mogelijk ook de langere termijn.

Naast dat de daling op de aandelenmarkten en de rentedaling een nadelig effect hebben op de dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt ook de sponsor hard geraakt. Sinds 16 maart zijn alle zwem- en sportaccommodaties gesloten. De omzet van Sportfondsen is daarmee volledig weggefallen. De NOW biedt slechts beperkte compensatie voor een deel van de kosten. Sportfondsen werkt aan oplossingen om het verlies te beperken en de liquiditeit te versterken.

SPR heeft, voor de aangesloten werkgevers, de incasso van premies volledig stilgezet tot 1 juli 2020. Tot die tijd zijn er geen invorderingsmaatregelen voor de nog niet betaalde premies. Zo ver wil Sportfondsen niet gaan voor SSP. Omdat de onderneming nog enige ruimte heeft en problemen voor het pensioenfonds zoveel mogelijk wil voorkomen, heeft de werkgever met het bestuur afgesproken om het werknemersdeel van de premie nog wel af te blijven dragen, doch de afdracht van het werkgeversdeel tot 1 juli 2020 op te schorten zodat de werkgever voldoende liquiditeit houdt. Alle lopende kosten van het pensioenfonds alsmede de uitkeringen voor het eigen-beheerdeel kunnen in de tussentijd worden gedekt uit de werknemerspremie, zodat het niet nodig is om beleggingen te verkopen.

Bij het schrijven van dit verslag zijn de ontwikkelingen zeer onzeker en onderhevig aan veranderingen.

Aangezien deze situatie niet kon worden voorzien op balansdatum is de eventuele impact hiervan op het fonds niet verwerkt in de cijfers van de jaarrekening per 31 december 2019. Gegeven de hoge mate van onzekerheid over de ontwikkeling van de Corona-crisis is het ook niet mogelijk een redelijke schatting te geven van de impact hiervan op zowel de werkgever als het fonds.

5 OVERIGE GEGEVENS

5.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Sportfondsen Pensioenfonds te Amsterdam is aan Milliman Pensioenen B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2019.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Milliman Pensioenen B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op 0,5% van het balanstotaal einde 2019. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 55.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als

uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Ik heb geconstateerd dat de verplichtingen van het pensioenfonds gedeeltelijk zijn verzekerd door middel van een garantiecontract en dit betrokken in mijn oordeel.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Coronacrisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de (beoogde)

toeslagen toereikend zijn.
Amsterdam, 19 juni 2020

ir. P.M. Wouda AAG
verbonden aan Milliman Pensioenen B.V.

5.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van
Stichting Sportfondsen Pensioenfonds

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2019

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds (hierna ook: “het pensioenfonds”) te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds op 31 december 2019 en van de staat van baten en lasten over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

BENADRUKKING GEVOLGEN VAN DE CORONACRISIS

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel “Gebeurtenissen na balansdatum” op bladzijde 104 van de toelichting op de jaarrekening waarin het bestuur van het pensioenfonds toelicht wat haar inschatting is ten aanzien van de gevolgen van de Coronacrisis op het pensioenfonds. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

MATERIALITEIT

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1,8 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit deze bepalend is bij de berekening van de (beleids-)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met de audit commissie overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 55.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

DE KERNPUNTEN VAN ONZE CONTROLE

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van beleggingen De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan uitsluitend uit beleggingen in niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen. In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In de toelichting op de balans per 31 december 2019 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet. De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het: • beoordelen van de monitoring door het bestuur van de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerder; • beoordelen van de waarderingsgrondslagen en de bij de toepassing daarvan gemaakte aannames en schattingen, gegeven de van toepassing zijnde verslaggevingsregels. • Instrueren van PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. als accountant van de vermogensbeheerder belast met controle van de rapportage inzake de beleggingen van het pensioenfonds per eind 2019. • Toetsen van de uitgevoerde werkzaamheden PwC met name die inzake bestaan en waardering van de beleggingen, alsmede de interne beheersing van de vermogensbeheerder met gebruik van de ISAE 3402 type 2 rapportage van de vermogensbeheerder. • vaststellen dat de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen in overeenstemming met de verslaggevingsregels in de jaarrekening zijn opgenomen.
Waardering van de technische voorzieningen De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds. In de toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer.	Bij de controle van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaire. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaire en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken. Door ons is tevens nagegaan of: • de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaire worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel van belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregelingen door de uitvoeringsorganisatie zijn opgesteld; • de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's; • de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; • de interne beheersing met betrekking tot de volledigheid van de aangesloten werkgevers en deelnemers is geborgd; • de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag en de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN INZAKE DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR INZAKE DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen

inadequaats zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 19 juni 2020

MAZARS ACCOUNTANTS N.V.

Drs. C.A. Hartevelde RA

6 AFKORTINGENLIJST

ABS	Asset-Backed Security
ABTN	Actuariële en Beleidstechnische Nota
AEAM	Aegon Assetmanagement
AG	Actuarieel Genootschap
ALM	Asset-liability management
APF	Algemeen Pensioenfonds
BDGR	Beleidsdekkingsgraad
BPF	Bedrijfspensioenfonds
BW	Burgerlijk Wetboek
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CB	Centraal Beheer
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CO	Compliance Officer
CPI	Consumentenprijsindex
DB	Defined Benefit
DMF	Dutch Mortgage Fund
DNB	De Nederlandsche Bank
ECB	Europese Centrale Bank
EMD	Emerging Market Debt
EMIR	European Market Infrastructure Regulation
ESG-beleid	Environmental, Social & Governance-beleid
FTK	Financieel Toetsingskader
GBP	Great-Britain Pound
GRIF	Government Related Investment Fund
HBT	Haalbaarheidstoets
HY	High Yield
IORP II-richtlijn	Institutions for Occupational Retirement Provision II-richtlijn
ISAE	International Standard on Assurance Engagements
IT	Informatietechnologie
JPY	Japanse Yen
KV	Kernvergadering
LCP	Lane Clark & Peacock
MVEV	Minimaal Vereist Eigen Vermogen
nFTK	nieuwe Financieel Toetsingskader
PW	Pensioenwet
RJ	Raad voor de Jaarverslaggeving
RMC	Risk Management Commissie
SER	Sociaal-Economische Raad
SFN	Sportfondsen Groep Nederland B.V.
SLA	Service Level Agreement
SLM	Strategic Liability Matching Fund
SPR	Stichting Pensioenfonds Recreatie

SSP	Stichting Sportfondsen Pensioenfonds
TV	Technische voorzieningen
UPO	Uniform Pensioenoverzicht
USD	US Dollar
VC	Visitatiecommissie
VEV	Vereist Eigen Vermogen
VGBA	Verordening gedrags- en beroepsregels accountants
ViO	Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten
VO	Verantwoordingsorgaan
VUAO	Voorziening uitlooprisico arbeidsongeschiktheid
Wta	Wet toezicht accountantsorganisaties